

**T.C.
NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**ÇEVRE DANIŞMANLIK FİRMALARINDAKİ
PROBLEMLER VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ**

**Hazırlayan
Adem ÖZBEK**

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. Serkan ŞAHİNKAYA**

**Çevre Mühendisliği Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi**

**Ekim 2019
Nevşehir**

**T.C.
NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**Çevre Danışmanlık Firmalarındaki Problemler ve Çözüm
Önerileri**

**Hazırlayan
Adem ÖZBEK**

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. Serkan ŞAHİNKAYA**

**Çevre Mühendisliği Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi**

**Ekim 2019
Nevşehir**

KABUL ONAY SAYFASI

Doç. Dr. Serkan ŞAHİNKAYA danışmanlığında Adem ÖZBEK tarafından hazırlanan "**Çevre Danışmanlık Firmalarındaki Problemler ve Çözüm Önerileri**" başlıklı bu çalışma, jürimiz tarafından Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Çevre Mühendisliği Anabilim Dalında **Yüksek Lisans Tezi** olarak kabul edilmiştir.

09/10/2019

JÜRİ

Başkan : Doç. Dr. Melayib BİLGİN

Üye : Doç. Dr. Serkan ŞAHİNKAYA

Üye : Doç. Dr. M. Cüneyt BAĞDATLI

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun 30/10/2019 tarih ve 66-66.2 sayılı kararı ile onaylanmıştır.

30/10/2019
Prof. Dr. Şahlan ÖZTÜRK
Enstitü Müdürü

TEZ BİLDİRİMİ

Tez yazım kurallarına uygun olarak yazılan bu çalışmada yer alan bütün bilgilerin bilimsel ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu ve bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

(İmza)

Adem ÖZBEK

TEŞEKKÜR

Tez çalışmanın gerçekleőmesinde baőtan sona her aşamasında teknik, akademik bilgi ve tecrübesiyle sürekli yanımda olan, hiçbir zaman desteğini esirgemeyen çok kıymetli Doç. Dr. Serkan ŞAHİNKAYA hocama sonsuz saygı ve teőekkürlerimi sunarım.

Tüm eğitim-öğretim hayatım boyunca yanımda olan hiçbir maddi, manevi desteklerini esirgemeyen aileme de teőekkürlerimi sunarım.

ÇEVRE DANIŞMANLIK FİRMALARINDAKİ PROBLEMLER VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Adem ÖZBEK

NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Ekim 2019

ÖZET

Bu tez çalışması kapsamında çevre danışmanlığı alanında karşılaşılan temel problemler ve bu temel problemler araştırılmıştır. Ve bu sorunlara çözüm önerileri sunulmuştur.

Çevre danışmanlığı alanında hem mesleki hem de yasal süreçlerden kaynaklanan sorunlar ön çalışma ile belirlenmiştir. Sonra bu sektörde görev yapan çevre görevlilerine çalıştıkları alanlarda karşılaştıkları problemler ve bunlara karşı çözüm önerileri anket halinde sorulmuştur. Anketlerle önceden belirlenen sorunların doğrulaması yapılmış, bu geri besleme neticesinde çözüm önerileri gerçekçi bir şekilde sunulmuştur. Genel anlamda katılımcılar belirlemiş olduğumuz problemlerin, sektöre katkıda bulunabilecek şekilde yanıt vermişlerdir.

Aylık ortalama gelirlerinin ise 2001-3000 TL aralığında olduğu belirlenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre %68'nin aldığı maaştan memnun olmadığı belirlenmiştir. Katılımcıların %62'si mesleki deneyim olarak 1-5 yıl aralığındadır. Yapılan araştırmada anket çalışmasına katılanların %36'sının çevre mühendisleri ve çevre görevlilerinin yasa, tüzük ve yönetmeliklerde belirtilen çalışma sistemlerinden memnun olmadıkları belirlenmiştir. Ayrıca katılımcıların %90'ı mühendislik fakültesi, fen-edebiyat fakültesi ve veterinerlik fakültesi mezunlarının çevre görevlisi olarak çalışmasını uygun buluyor musunuz sorusuna hiç katılmıyorum yanıtını vererek uygun bulmadıklarını belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: *Çevre Danışmanlık, Danışmanlık Firmaları, Çevre Danışmanlık Problemler*

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Serkan ŞAHİNKAYA

Sayfa Adedi: 63

PROBLEMS IN ENVIRONMENTAL CONSULTANCY COMPANIES AND SOLUTION PROPOSALS

(M. Sc. Thesis)

Adem ÖZBEK

NEVŞEHİR HACI BEKTAS VELİ UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF NATURAL BAND APPLIED SCIENCES

November 2019

ABSTRACT

Within the scope of this thesis, the main problems encountered in the field of environmental consultancy and these basic problems are investigated and solutions for these problems are presented.

In the field of environmental consultancy, problems arising from both professional and legal processes have been identified through preliminary study. Then, the environmental officers working in this sector were asked in the questionnaires about the problems they faced in the fields they work and their solution suggestions. The predetermined problems were verified with the questionnaires, and as a result of this feedback, the solutions were presented in a realistic way. In general, the participants answered the problems we identified in a way that could contribute to the sector.

Monthly average income is between 2001-3000 TL. According to the results of the research, 68% of the participants were not satisfied with the salary. 62% of the participants have 1-5 years of professional experience. In the research, it was determined that 36% of the survey participants were not satisfied with the working systems of environmental engineers and environmental officers in laws, regulations and regulations. In addition, 90% of the participants were, do you find it appropriate for the graduates of the faculty of science and literature and veterinary faculty to work as environmental officers they do not agree with the answer by saying that they do not agree.

Key Words: *Environmental Consulting, Consulting Firms, Environmental Consulting Problems*

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Dr. Serkan ŞAHİNKAYA

Page of Number: 63

İÇİNDEKİLER

TEZ BİLDİRİMİ.....	i
TEŞEKKÜR.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	iv
TABLolar LİSTESİ.....	vii
GRAFİKLER LİSTESİ.....	ix
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ.....	xi
BÖLÜM 1.....	1
GİRİŞ.....	1
1.Amaç ve Kapsam.....	1
BÖLÜM 2.....	3
2. KAYNAK ARAŞTIRMASI.....	3
2.1. Çevre Görevlisi.....	3
2.2. Çevre Görevlisi Olabilecek Meslek Grupları.....	4
2.3. Çevre Görevlisi Eğitimi.....	5
2.4. Çevre Görevlilerinin Yükümlükleri.....	5
2.5. Yeni Bir Tesiste Göreve Başlayan Çevre Görevlisi.....	7
2.6. Tesisi ve Mevzuatı İyi Bilen Çevre Görevlisi.....	9
2.7. Çevre Görevlisi Çalıştırma ve Çevre Yönetim Birimi Kurma Kriterleri.....	12
2.8. Anket Çalışması.....	13
2.9. Saha Çalışması.....	15
BÖLÜM 3.....	16
MATERYAL VE METOT.....	16
3.1. Posta aracılığı ile anket yapma ya da kendi kendine uygulama.....	16
3.2. Anket Formunun Planlanması Sırasında Dikkat Edilmesi Gerekenler.....	17
3.3. Anket Formunun Düzenlenmesi.....	18
3.4. Anket Çalışması.....	20

3.4.1. İlk Aşama	20
3.4.2. İkinci Aşama	20
3.4.3. Üçüncü Aşama	21
3.5. Anket Kapsamı.....	21
BÖLÜM 4.....	22
BULGULAR.....	22
4.1.Katılımcı Bilgileri	22
4.2.Katılımcıların Demografik Bilgi İstatistikleri.....	22
4.3. Problemlerin Analizi	27
4.4. Çevre Danışmanlık Sektöründe Yaşanan Sorunlarla İlgili Çözüm Önerileriniz Nelerdir? Sorusuna Anketlerden Gelen Yanıtlar	47
BÖLÜM 5.....	53
5.SONUÇLAR VE ÖNERİLER	53
KAYNAKÇA.....	59
EKLER.....	60
ÖZGEÇMİŞ.....	63

TABLolar LİSTESİ

Tablo 3.1. Anket Yöntemlerinin Bazı Özelliklerine Göre Karşılaştırılması.....	17
Tablo 4.2.1. Katılımcıların Cinsiyet Yanıtları ve Yüzdeler Oranlar.....	22
Tablo 4.2.2. Katılımcıların Yaş Grubu Yanıtları ve Yüzdeleri.....	23
Tablo 4.2.3. Katılımcıların Eğitim Düzeyi Yanıtları ve Yüzdeleri.....	24
Tablo 4.2.4. Katılımcıların Medeni Hâl Yanıtları ve Yüzdeleri	25
Tablo 4.2.5. Katılımcıların Mesleki Deneyim Yanıtları ve Yüzdeleri.....	26
Tablo 4.2.6. Katılımcıların Gelir Düzeyi Yanıtları ve Yüzdeleri	27
Tablo 4.2.7. Çevre Mühendisleri ve Çevre Görevlilerinin yasa, tüzük ve yönetmeliklerde belirtilen çalışma sistemlerinden memnun musunuz?	28
Tablo 4.2.8. Lisans eğitiminizde ve\veya sonrasında çevre mühendisliği ve\veya çevre danışmanlık hizmetleri ile alakalı eğitimlere katıldınız mı?	29
Tablo 4.2.9. Katıldığınız çevre denetimlerinde tesis yetkilisi ya da sahibinin sektörle ve çevre kanunları ile ilgili yetkinliği hakkında yeterli olduklarını düşünüyor musunuz?	30
Tablo 4.2.10. Aylık yaptığınız denetimlerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?.....	31
Tablo 4.2.11. Tesislerde yapılan yıllık çevre mevzuatı eğitimlerinin olumlu bir etkisinin olduğunu düşünüyor musunuz?	33
Tablo 4.2.12. Tesislerde yapılan iç tetkiklerin olumlu bir etkisinin olduğunu düşünüyor musunuz?	33
Tablo 4.2.13. İşletme ve tesislerin ÇED raporlarında belirtilen gerekliliklerin yerine getirilmesi konusunda yeterli düzeyde olduğunu düşünüyor musunuz?.....	34
Tablo 4.2.14. Tesislere yapılan çevre denetimlerinin tesiste çevre uygulamalarına olumlu etkisi olduğunu düşünüyor musunuz?	35
Tablo 4.2.15. Çevre denetimlerinde tesisin çevre görevlilerinin çevre mevzuatı ile ilgili bilgi durumu ve yeterliliği hakkında ne düşünüyorsunuz?	36
Tablo 4.2.16. Çevre denetimlerinde, tesislerin çevre görevlisi bulundurmasının denetime etkisi olduğunu düşünüyor musunuz?	37
Tablo 4.2.17. Mühendislik fakültesi, fen-edebiyat fakültesi ve veterinerlik fakültesi mezunlarının çevre görevlisi olarak çalışmasını uygun buluyor musunuz?	38
Tablo 4.2.18. Çevre yönetmeliğinde bulunan danışmanlık hizmeti alabilecek firmaların hizmet anlamında kısıtlanmaları gerekli midir?.....	39

Tablo 4.2.19. Çevre danışmanlık firmaları için 3/4 çevre görevlisi bulundurma şartını doğru buluyor musunuz?.....	40
Tablo 4.2.20. Firmaların izin lisans sürecinde yapılması gerekenleri yapmayıp danışmana yüklemesini doğru buluyor musunuz?.....	41
Tablo 4.2.21. Firmaların iç tetkik ya da aylık değerlendirme raporuna yazılan bilgiler doğru olduğu halde yazılanları kabul etmemesi durumuna katılıyor musunuz?.....	42
Tablo 4.2.22. Tesiste olan eksiklikleri firmaya iletiildiği halde bakanlık tarafından aynı eksiklikleri belirtmesi durumunda firmanın konu hakkında bilgisi yokmuş gibi yapması ve danışmanın yaptırmadığını söylemesi durumuna katılıyor musunuz?	44
Tablo 4.2.23. Firmaların danışmanlıkları maliyet görmesi durumuna katılıyor musunuz?.	45
Tablo 4.2.24. Danışmanlık sektöründe aldığınız ücretlerden memnun musunuz?	45
Tablo 4.2.25. Çevre mühendisliği hariç diğer branşlardan personellerin çevre görevlisi olarak çalışmasını ne düzeyde doğru buluyorsunuz?.....	46

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 2.1. Yıllara Göre Çevre Görevlisi Sayısı	3
Grafik 4.2.1. Cinsiyet Dağılımı.....	23
Grafik 4.2.2. Katılımcıların Yaş Gruplarının Dağılımı.....	23
Grafik 4.2.3. Katılımcıların Eğitim Düzey Dağılımları	24
Grafik 4.2.4. Katılımcıların Medeni Hâl Dağılımları	25
Grafik 4.2.5. Katılımcıların Mesleki Deneyim Dağılımları	26
Grafik 4.2.6. Katılımcıların Gelir Düzeyi Dağılımları.....	27
Grafik 4.2.7. Çevre Mühendisleri ve Çevre Görevlilerinin yasa, tüzük ve yönetmeliklerde belirtilen çalışma sistemlerinden memnun musunuz?.....	28
Grafik 4.2.8. Lisans eğitiminizde ve\veya sonrasında çevre mühendisliği ve\veya çevre danışmanlık hizmetleri ile alakalı eğitimlere katıldınız mı?.....	29
Grafik 4.2.9. Katıldığınız çevre denetimlerinde tesis yetkilisi ya da sahibinin sektörle ve çevre kanunları ile ilgili yetkinliği hakkında yeterli olduklarını düşünüyor musunuz?	30
Grafik 4.2.10. Aylık yaptığımız denetimlerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?	31
Grafik 4.2.11. Tesislerde yapılan yıllık çevre mevzuatı eğitimlerinin olumlu bir etkisinin olduğunu düşünüyor musunuz?	32
Grafik 4.2.12. Tesislerde yapılan iç tetkiklerin olumlu bir etkisinin olduğunu düşünüyor musunuz?	33
Grafik 4.2.13. İşletme ve tesislerin ÇED raporlarında belirtilen gerekliliklerin yerine getirilmesi konusunda yeterli düzeyde olduğunu düşünüyor musunuz?.....	34
Grafik 4.2.14. Tesislere yapılan çevre denetimlerinin tesiste çevre uygulamalarına olumlu etkisi olduğunu düşünüyor musunuz?	35
Grafik 4.2.15. Çevre denetimlerinde tesisin çevre görevlilerinin çevre mevzuatı ile ilgili bilgi durumu ve yeterliliği hakkında ne düşünüyorsunuz?	36
Grafik 4.2.16. Çevre denetimlerinde, tesislerin çevre görevlisi bulundurmasının denetime etkisi olduğunu düşünüyor musunuz?	37
Grafik 4.2.17. Mühendislik fakültesi, fen-edebiyat fakültesi ve veterinerlik fakültesi mezunlarının çevre görevlisi olarak çalışmasını uygun buluyor musunuz?	38
Grafik 4.2.18. Çevre Yönetmeliğinde bulunan danışmanlık hizmeti alabilecek firmaların hizmet anlamında kısıtlanmaları gerekli midir?.....	39

Grafik 4.2.19. Çevre Danışmanlık Firmaları için 3/4 Çevre Görevlisi bulundurma şartını doğru buluyor musunuz?	40
Grafik 4.2.20. Firmaların izin lisans sürecinde yapılması gerekenleri yapmayıp danışmana yüklemesini doğru buluyor musunuz?	41
Grafik 4.2.21. Firmaların iç tetkik ya da aylık değerlendirme raporuna yazılan bilgiler doğru olduğu halde yazılanları kabul etmemesi durumuna katılıyor musunuz?.....	42
Grafik 4.2.22. Tesiste olan eksiklikleri firmaya iletiildiği halde bakanlık tarafından aynı eksiklikleri belirtmesi durumunda firmanın konu hakkında bilgisi yokmuş gibi yapması ve danışmanın yaptırmadığını söylemesi durumuna katılıyor musunuz?	43
Grafik 4.2.23. Firmaların danışmanlıkları maliyet görmesi durumuna katılıyor musunuz?	44
Grafik 4.2.24. Danışmanlık sektöründe aldığınız ücretlerden memnun musunuz?	45
Grafik 4.2.25. Çevre Mühendisliği hariç diğer branşlardan personellerin çevre görevlisi olarak çalışmasını ne düzeyde doğru buluyorsunuz?.....	46
Grafik 4.2.26. Anket Çalışmasına Katılım Sağlayan İller	47

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

ÇŞB (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı)

SPSS (Sosyal Bilimler İçin İstatistik Paketi)

ÇED (Çevresel Etki Değerlendirmesi)

ÇİLY(Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği)

GFB (Geçici Faaliyet Belgesi)

TMGD (Tehlikeli Madde Güvenlik Danışmanı)

İSG (İş Sağlığı ve Güvenliği)

OSB (Organize Sanayi Bölgesi)

BÖLÜM 1

GİRİŞ

1.Amaç ve Kapsam

Çevre; İnsanların ve diğer biyolojik varlıkların yaşamlarının tamamında ilişkilerini devam ettirdikleri ve karşılıklı olarak etkileşim içinde buldukları fiziki, biyolojik, sosyal, ekonomik ve kültürel ortamdır. Diğer bir yaklaşım ile yeryüzünde ilk canlı ile birlikte var olan çevre, bir organizmanın var olduğu ortam ya da şartlardır. Sağlıklı bir yaşamın devam edebilmesi ancak sağlıklı bir çevreyle mümkündür. Bir ilişkiler sistemi olan çevrenin bozulması ve çevre sorunlarının ortaya çıkması, genellikle insanlardan meydana gelen etkenlerin doğal dengeyi bozmasıyla başlamıştır. İnsanoğlunun doğa ve çevre ile kurduğu doğal dengede oluşan problemler bu doğal dengenin tamamını olumsuz olarak etkileyip, çevresel problemleri oluşturmaktadır. Canlıların çevresel anlamda etkisi altında kaldığı bazı sorunlar şunlardır:

- Yeryüzünde yaşayan canlı nüfusunun giderek çoğalması ve bu nedenle hava, su ve toprak gibi doğal kaynak tahribatının artarak her geçen gün daha fazla kirlenmesi ve önemli bir kısmının kullanılamaz hâle gelmesi,
- Çevre kirliliğinin sürekli artması,
- Ozon tabakasının tahribatı,
- Küresel ısınma ve bu nedenle meydana gelen iklim değişiklikleri,
- Çevrenin bozulmasına bağlı kanser vb. sağlık problemlerinde görülen artışlar,
- Biyoçeşitliliğin giderek azalması [1].

Bu nedenle doğaya verilen zararları minimize etmek ve\veya tamamen yok etmek amacıyla çeşitli önlemler alınmıştır. Ülkemizde bu anlamda mücadele etmek için belirli kapsamlarda görev almak şartıyla ‘çevre danışmanlık firmaları’ kurulmuştur. Çevre danışmanlık firmalarının tüm amaç, kapsam, dayanak ve tanımları 30.07.2019 tarihli ve 30847 sayılı resmî gazete de yayımlanan çevre yönetimi hizmetleri hakkında yönetmelikte belirtilmiştir [2]. Fakat çevresel sorunlarla resmi bir mücadele yöntemi olan çevre danışmanlık firmalarında da bazı problemler meydana gelmektedir. Çevre mühendislerinin en önemli istihdam alanlarından olan çevre danışmanlık sektöründe meydana gelen başlıca problemleri belirleyip, bu problemleri danışmanlık firmalarında görev alan çevre mühendisleri ile iletişime geçerek anket şeklinde bir çalışma

yürütülmüştür. Böylece hem mesleki problemler hem de bu problemlere olası çözüm önerileri daha gerçekçi belirlenmiştir.

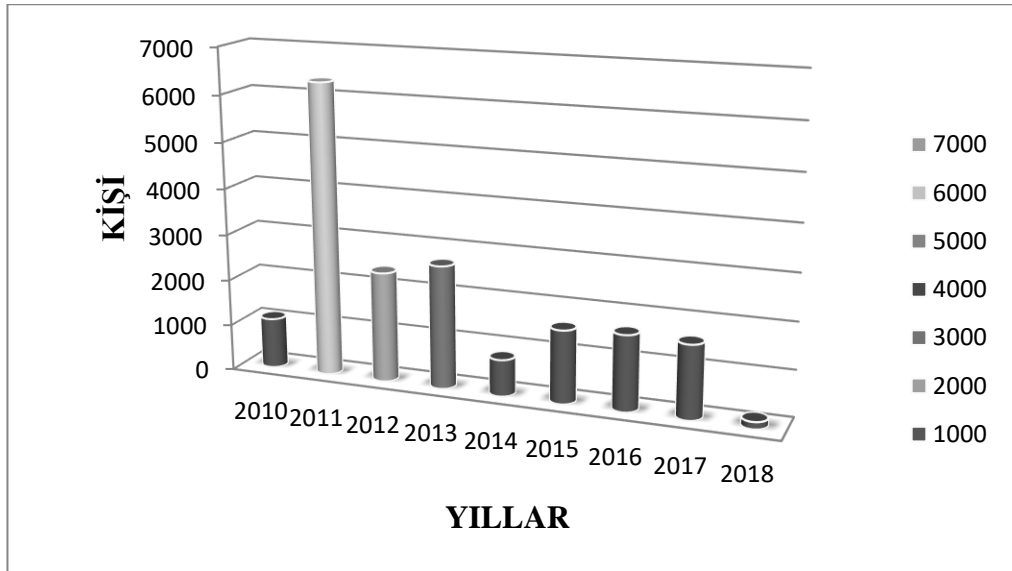
BÖLÜM 2

2. KAYNAK ARAŞTIRMASI

2.1. Çevre Görevlisi

Çevre görevlisi, “Üretim ve işleme süreci sonucunda çevresel problemlere sebep olan ve/veya sebep oluşturabilecek ve çevre kanuna ilişkin yürürlüğe konulan düzenlemeler uyarınca denetime tâbi tesislerin faaliyetlerinin mevzuata uygunluğunu, alınan önlemlerin etkili olarak uygulanıp uygulanmadığını değerlendiren, tesis içi yıllık denetim programları düzenleyen görevlidir [2].

Çevre görevlisi belgesi ilk olarak 2010 yılında verilmeye başlanmış olup, bugüne kadar 18.208 kişiye çevre görevlisi belgesi verilmiştir. Türkiye’de aktif olarak görev yapan çevre görevlisi sayısı 14.874 olup, 6237’si çevre yönetim hizmeti vererek belgesini kullanmaktadır. Çevre görevlilerin %86’sı yani 12.773’ü çevre mühendisliği mezunu olup, %14’ü yani 2.101’i çevre mühendisliği bölümü mezunu olmayıp yönetmeliğin izin verdiği diğer branşlardan mezun olarak çevre görevlisi olan kişilerdir [3].

Grafik 2.1. Yıllara Göre Çevre Görevlisi Sayısı

Ülkemizde 570 milyon TL potansiyele sahip çevre görevlisi olarak yıl bazında 14874 kişilik iş sahası oluşturuldu. Takip eden zaman zarfında çevre görevlilerinin kendi içerisinde sınıflandırmaya tabi tutulmaları gerekmektedir. Burada çevre görevlisi alanında hizmet vermesi ile ilgili çalışmalar yapılarak, çevre görevlisi belgelerini a grubu çevre görevlisi belgesi, b grubu çevre görevlisi belgesi ve benzeri gruplara ayırmak gerekmektedir. Tanımlanan sektörlerde sadece belirtilen grupta yer alan çevre görevlilerinin hizmet verebileceğinin, çevre görevlilerinin hangi sektörlerde hizmet vereceği ile ilgili geçiş ve tanımlamalarında çevre görevlisinin mesleki tecrübesi gerekmektedir. Ayrıca yapılacak sektör ile alakalı sınavlardan başarılı olma şartı getirilmesi hedeflenmektedir.

2.2. Çevre Görevlisi Olabilecek Meslek Grupları

21.11.2013 tarihli 28828 sayılı çevre görevlisi, çevre yönetim birimi ve çevre danışmanlık firmaları hakkında yönetmelik' in ikinci bölüm 6. Maddesinde belirtildiği üzere

- Minimum 4 yıl eğitim veren yüksek öğretim kurumlarının çevre mühendisliği bölümünden mezun olmak veya çevre mühendisliği branşlarında yüksek lisans veya doktora eğitimi almış kişiler (çevre mevzuatı konusunda bakanlıkça yapılacak/yaptırılacak eğitime katılmak şartıyla)
- Minimum 4 yıl eğitim veren yüksek öğretim kurumlarının mühendislik bölümlerinden veya fen/fen-edebiyat fakültelerinin fizik, kimya, biyoloji, biyokimya, jeoloji bölümlerinden veya veteriner fakültelerinden mezun olanlar. (Temel çevre bilimleri ve çevre mevzuatı konularında bakanlıkça yapılacak veya yaptırılacak eğitime katılmak, temel çevre bilimleri ve çevre mevzuatı konularında yapılacak sınavlarda başarılı olmak şartıyla)
- Minimum 4 yıl eğitim veren yüksek öğretim kurumlarının mezunu olup, bakanlık veya çevre bakanlığı veya çevre ve şehircilik bakanlığı merkez ve taşra teşkilatlarının;
- Çevre yönetimi, çevresel etki değerlendirmesi, çevre izni, çevre lisansı ve çevre denetimi ile alakalı teknik birimlerinde çevre mevzuatı kapsamında en az 4 yıl tecrübesi olanlar,

- Çevre yönetimi, çevresel etki değerlendirmesi, çevre izni, çevre lisansı ve çevre denetimi ile ilgili teknik birimlerde şube müdürü, il müdür yardımcısı, il müdürü, daire başkanı ve üstü görevlerde en az üç yıl tecrübesi olanlar [2].

2.3. Çevre Görevlisi Eğitimi

Çevre görevlisi eğitimi, üniversitelerin çevre mühendisliği bölümünü bitiren veya çevre mühendisliği branşlarında yüksek lisans veya doktora eğitimi almış kişiler için çevre mevzuatını kapsar.

Üniversitelerin mühendislik bölümlerinden veya fen/fen-edebiyat fakültelerinin fizik, kimya, biyoloji, biyokimya, jeoloji bölümlerinden veya veteriner fakültelerinden mezun olanlar için ise temel çevre bilimleri ve çevre mevzuatı konularını kapsar [2].

2.4. Çevre Görevlilerinin Yükümlükleri

İlgili yönetmelik kapsamında çevre görevlilerinin sorumlulukları aşağıda sıralanmaktadır:

- Çevre yönetimi ile ilgili hizmetleri çevre ile alakalı kanun ve ikincil düzenlemelerle koordineli bir şekilde devam ettirmek, çevre yönetim hizmeti ile ilgili belirtilmiş yükümlülüklerin yapılıp yapılmadığını kontrol etmek,
- İşletmeye hizmet verildiği zamandan çevre izin ve lisans yönetmeliği ek-1 listesindeki işletmeler için ayda en az 2 adet, ek-2 listesindeki işletmeler için ise ayda en az 1 adet aylık faaliyet raporu hazırlamak. Hazırlanan bu raporları belirtilmiş tarihten itibaren 15 gün içerisinde işletme sahibi ya da yetkilisine teslim etmek,
- Sözleşmede belirtilen tarihten itibaren 30 iş günü içerisinde ve yine sözleşme tarihini takiben her 12 ay içerisinde en az 1 adet olmak üzere işletmenin mevcut durumunu gösteren şekilde iç tetkik raporu hazırlayıp işletmenin sahibine veya yetkilisine teslim etmek,
- Hizmet sözleşmesi tarihinden itibaren 90 gün ve 12 ay içinde en az bir adet olmak koşuluyla çevre kanunu ve ikincil düzenlemelerle ilgili işletme personellerinin ve yetkililerinin en az yüzde 60'ına eğitim verip, katılım tutanakları düzenlemek,

- İşletmenin personel ve yetkililerine yapılacak eğitimleri, işletme ile ilgili sektöre, üretim mekanizmasına, çevre ile ilgili etkileşimine ve tabi olduğu çevre kanunu ve ikincil düzenlemelere uygun olarak düzenlemek,
- Mevsimlik faaliyetleri olan işletmelere, çalıştıkları süre içerisinde en az bir adet iç tetkik raporu hazırlamak, işletmenin personel ve yetkililerine çevresel konularda eğitim vermek,
- Rapor olarak iç tetkik ve aylık faaliyet, eğitim ile ilgili dokümanları bakanlığın belirlediği formatlara uygun olarak hazırlamak,
- İşletmede aykırı bir durum tespit edildiğinde, tespit edilen uygun olmayan durumu aylık faaliyet raporunda belirtmek, işletme sahibine veya yetkilisine problemin giderilmesi için çözüm önerisinde bulunarak problemin giderilip giderilmediğinin takibini yapmak, problemin giderildiği tarihten itibaren 30 gün içinde yapılan işlem ve problemin giderilmesine ilişkin sonucu aylık faaliyet raporuna yazmak,
- Çevre izin ve lisans yönetmeliği uyarınca işletmenin gerekli çevre izni veya çevre izin ve lisans belgelerinin alınması ve bu belgelerin yenilenmesi çalışmalarını yürütmek,
- Çevreye ilişkin kanun ve ikincil düzenlemeler uyarınca işletmenin sorumluluğundaki beyan ve bildirimlerini belirtilen formatta, zamanında ve eksiksiz olarak yapmak,
- İstenecek bilgi ve belgeleri yetkili makam tarafından belirtilen formatta, zamanında ve eksiksiz olarak sunmak,
- Yürütülen tüm çalışmaları imzalı belgeler halinde, işletmeye hizmet verdiği zaman zarfı içerisinde işletmede muhafaza etmek ve bu süre içerisinde yetkili makam tarafından istendiğinde sunmak,
- Yetkisi bulunan makam tarafından yapılacak haberli veya plânlı denetimler sırasında işletmede hazır bulunmak ve istenen bilgi ve belgeleri sağlamak,
- İşletmenin tüm ticarî sır mahiyetindeki bilgilerini gizli tutmak [2].

Koordinatör çevre görevli;

- Çevre danışmanlık firmaları ve çevre görevlileri ile ilgili sıralanan sorumlulukların etkili, doğru ve vaktinde yapılabilmesi için gerekli süreci yürütmek ve eşgüdümü yerine getirmekle,
- Çevre görevlisinin yapmış olduğu iç tetkik raporlarını gözden geçirip, değerlendirmek ve imzalamakla,
- Bakanlık tarafından yapılacak veya yaptırılacak eğitimlere katılmakla, yükümlüdür [3].

2.5. Yeni Bir Tesiste Göreve Başlayan Çevre Görevlisi

Çevre görevlisi, tesislerin üretim ve faaliyetleri sonucunda çevresel kirliliğe sebep olan, sebep oluşturabilecek, çevre kanunu ve bu kanuna ilişkin yürürlüğe konulan düzenlemeler uyarınca denetime tâbi tesislerin üretim ve faaliyetlerinin mevzuata uygunluğunu, alınan önlemlerin etkili olarak uygulanıp uygulanmadığını değerlendiren, tesis içi yıllık denetim programları düzenleyen görevlidir. Görev yaptığı tesiste, çevrenin korunması ve iyileştirilmesi çevre görevlisinin temel görevidir. Çevre görevlileri danışmanlığını yaptıkları tesislerin enerji ve su verimliliği ayrıca çevreyle uyumlu olarak çalışmasına katkıda bulunur. Çevre görevlileri, baca gazı ve atıksu arıtımı için verimli ve ekonomik gelişmelerin ortaya çıkarılmasını, proje haline getirilmesini, yapılmasını ve işletilmesini sağlar. Atıksu ve baca gazı arıtma tesislerinin verimli ve ekonomik işletilmesi için çeşitli seçenekler geliştirirler. Arıtma tesisinin çamurunu ve baca gazının arıtma işlemi sonucunda meydana gelen atıklar için usulüne uygun alternatif ve uygulanabilir bertaraf ve geri dönüşüm yolları geliştirir.

Çevre görevlileri, tesislerde çıkma ihtimali yüksek olan tehlikesiz ve tehlikeli atıkların üretim esnasında minimize edilmesi, oluşan atıkların geri kazanılması ve bertarafı için en iyi uygulamaları pratik ve verimli şekilde uygulamaya koyar veya lisanslı geri kazanım/bertaraf tesisine verilmesini sağlar.

Çevre görevlisi işe başladığı tesiste prosesi detaylı olarak bilir, hâkim olur ve o sahadaki en iyi uygulamaları da öğrenirse çözümler üretebilir. Bu yüzden bir tesiste yeni göreve başlayan çevre görevlisi;

- Tesisin özellikle proses profilini ve kirlilik profili oluşturmayı,

- Tesisin akım şemasını,
- Proseste kütle dengesi sistemine göre girdileri ve çıktıları,
- Kullanılan hammaddeleri, katkı veya yardımcı malzemeleri, varsa katalizörleri,
- Hammaddelerin, katkı veya yardımcı malzeme ve varsa katalizörlerin maddelerin fiziksel ve kimyasal özelliklerini, nereden temin edildiği, tesise nasıl getirildiği ve nerede hangi şartlarda geçici depolandığı,
- Geçici depolama esnasında alınan ve alınması gereken ilave çevresel önlemleri,
- Tesiste üretilen ana madde birim miktarı başına kullanılan hammadde, katkı veya yardımcı malzeme, katalizör miktarları, tüketilen enerji ve su miktarı, oluşan atıksu, atık, baca gazı ve fire miktarı,
- En iyi tekniklerin uygulandığı benzer tesislerde ise üretilen ana madde birim miktarı başına kullanılan hammadde, yardımcı malzeme, katalizör, katkı veya yardımcı malzeme miktarları, tüketilen enerji ve su miktarları,
- Proses sonucu oluşan baca gazı, atıksu, atık miktarları (tehlikeli ve tehlikesiz),
- Atıksuyun ve baca gazının fiziksel ve kimyasal özelliğini,
- Tehlikeli atıklar, asbest ve diğer tehlikeli kirleticiler de dâhil olmak üzere tehlikeli maddeler hakkında çalışmaları,
- Baca gazı arıtım tekniği, uygunluğu ve verimliliği,
- Baca gazı arıtma tesislerinde oluşan atığın nerede nasıl bertaraf edildiği ve bertaraf edilmesi veya geri kazanılması gerektiği, en iyi tekniklerin uygulandığı proseslere göre mukayesesi,
- Atıksu arıtma tesisinin uygunluğu ve verimliliği, en iyi tekniklerin uygulandığı proseslere göre mukayesesi,
- Atıksu arıtma tesisinde oluşan arıtma çamurunun özelliği, hangi lisanslı tesiste geri kazanıldığı veya bertaraf edildiği,
- Üretim esnasında oluşan atıkların kodları, geri kazanım veya bertaraf teknikleri,
- Arıtma çamuru dâhil atıkların alındığı ve nihai bertaraf/geri kazanım tesisine kadar verildiği yerin takibi,
- Tesiste üretilen ana madde başına tüketilen enerji ve su miktarı, oluşan atık miktarını,
- Prosesin hangi ünitesinde ne kadar enerji ve su tüketildiği,

- Gürültü kirliliği ve koku kirliliği kaynaklarını, en iyi şekilde bilirse çözümler üretebilir.

Çevre görevlisi, üretimde etkin rol oynamalıdır ve tesisi uluslararası rekabette avantaj sağlamalıdır. Çevre görevlisinin işi sadece evrak takip etmek olmamalıdır. Çevre görevlisi çevreyle uyumlu üretimin parçası olmalıdır.

Tesisin bina otomasyon sisteminin bir parçası olan zaman programları ile aydınlatmaların, havalandırmaların ve ısıtma-soğutma sistemlerinin gereksiz yere çalışması minimize edilmeli, buna ek olarak ısı kontrol cihazları ile ortam sıcaklıkları izlenerek kontrol sağlanmalıdır. Aydınlatmalar, havalandırmalar, ısıtma-soğutma sistemleri, asansörler ve pompalar zaman programları ile kontrol edilmeli, ısı geri kazanım sistemi ile ısıtma yapılan zamanlarda emilen havadaki ısı geri kazanılarak tekrar ortama verilmelidir [3].

2.6. Tesisi ve Mevzuatı İyi Bilen Çevre Görevlisi

Çevre görevlisi, çalıştığı tesisin çevreyle ilgili her şeyini bilmelidir. Tesisin çevre etkilerinin belirlenmesi ve önceliklerinin tespit edilmesi çevresel boyutlarının saptanması, incelenmesi, değerlendirilmesi ve derecelendirilmesi prosedürüne göre yapılmaktadır. Her tesis, çevre görevlilerinin koordinasyonunda kaliteli çevre yönetim sistemini kurmalıdır.

- Prosesi iyi bilen çevre görevlisi;
- Prosesin çevresel el kitabını hazırlaması,
- Tesisin çevresel performansını ve kalitesini artırması,
- Tesisle ilgili güncel temiz teknolojileri bilmesi,
- Çevresel amaç ve hedefleri ortaya koyması, kısa, orta ve uzun vadeli bir çevre iş planı ve çevresel strateji hazırlaması,
- Hava ve su kirliliğini kaynaktan başlayarak kontrol altına alınması ve azaltılması,
- Proses her bir kademesinde ve toplamda, atıksu (m³/gün), baca gazı (m³/saat) ve atık (kg/gün) oluşumunda, enerji (kWh/gün) ve su (m³/gün) tüketiminde maliyet kontrolünün geliştirilmesiyle masrafların azaltılması ve verimliliğin artırılması,

- Arıtılmış suların (m³/gün) tesiste ikincil su (m³/gün) olarak kullanılarak su (m³/gün) tasarrufu sağlanması,
- Hammaddeler (ton veya kg/gün) ve kimyasallar (kg/gün) gibi girdi malzemelerde, enerjide (kWh/gün) ve suda (m³/gün) tasarruf sağlanması,
- Yakma bacalarından çıkan gaz atıkları emisyonunu (m³/saat) bilmesi ve problem varsa alınması gereken önlemleri ortaya koyması ve mümkünse atık ısıdan faydalanması,
- Arıtılmış su deşarj noktasından ve bacadan numuneyi tekniğine uygun almak için platform oluşturması,
- Arıtma çamurlarını (ton/gün), atık filtreleri, atık yağları (kg/ay), ambalaj atıkları (kg/hafta), atık elektronikleri (kg/ay), miadı dolmuş kimyasalları ve atık absorbanları (kg/ay) gruplandırma yapması, ayrı geçici depolaması ve lisanslı bertaraf/geri kazanım tesislerine vermesi,
- Üretim kaynaklı atıkları azaltması (ton/yıl), zararsız hale getirmesi (ton/yıl) ve geri kazanması (ton/yıl) veya lisanslı tesiste bu işlemi (ton/yıl) yaptırması,
- Gürültü kirliliği ve koku kirliliği emisyonlarını kaynaktan minimize etmek için alınması gerekli önlemleri ortaya koyması,
- İzin ve yetki belgelerinin alınmasının kolaylaştırması,
- Çevre etkilerinden kaynaklanan maliyetleri düşürmesi (TL/yıl),
- Çevre ile ilgili yasalara ve mevzuata uyum sağlaması, çevresel tüm izinleri alması,
- Acil durumlarda meydana gelebilecek çevre etkilerinin azaltılması veya tamamıyla ortadan kaldırılması,
- Gerek ulusal, gerekse uluslararası alanda tanınmışlık sağlanarak kuruluşa prestij kazandırır,
- Tesis personeline verilen eğitimler (kişi/yıl) sayesinde çalışanlarda çevre bilinci artırması,
- Çevreye zarar vermeden işletmede çalışması, çalışanları motive etmesi,
- Kaynakların etkin kullanılmasını sağlaması (enerji, su, vb. tasarrufu gibi),
- Çevreden yapılan hava, su, toprak, gürültü ve koku kirliliği ile ilgili şikayetleri (şikayet sayısı/ay) değerlendirmesi,
- Tesisin faaliyetleri içinde yürüttüğü hava, su, toprak, tabii kaynaklar, bitki topluluğu (flora) hayvan topluluğu (fauna), insanlar ve bunlar arasındaki ilişkileri içine alan çevrenin korunması,
- Tehlikeli maddeler ve atıklar konusunda düzenleyici kurumlarla koordinasyonun (sayı/yıl) sağlanması,

- Tesisten çıkan firelerin (ton/yıl) değerlendirilmesi,
- Hava kirliliği, su kirliliği, gürültü kirliliği ve atık sahalarında kirlenmeyi önlemesi, azaltması veya kontrol altında tutması veya başka işleme tâbi tutması, gerekirse işletmede değişiklik yapması, kontrol mekanizmalarını ve kaynakları etkin kullanması, kısaca çevresel etkileri minimize etmesi,
- Tesislerin karbon saydamlık projesi yürütmesi, birim ürün başına enerji (kWh/ton ürün)/su (m³/ton ürün) tüketimini ve sera gazı karbon emisyonu (ton CO₂/ton ürün) minimize eden hedefleri olması,
- Atıkları en aza indirmek (ton/yıl) ve malzemeleri yeniden kullanmak (ton/yıl) için fırsatları belirlemek için çalışmalar yapması,
- Benzer tesislere göre çevresel performansını değerlendirmesi (otomasyon, enerji ve su tüketimi, baca gazı, atık, atıksu ve fire minimizasyonu gibi),
- Çevre alanında yüksek düzeyde bilgileri dijital ortamda muhafaza etmesi,

Tamamı sıralanan işlemler için ölçme, takip ve izleme çizelgesi oluşturması, doküman hazırlaması ve raporlanarak kayıt altına alması,

Çevre görevlileri, firma çalışanlarına çevre eğitimi vermek istediğinde o tesisin kütle dengesine göre girdi ve çıktıları, her bir kademesinde tüketilen enerji ve su miktarı, oluşan atık miktarı ve kodlarını, iyi uygulamaların yapıldığı tesislerde kütle dengesine göre girdi ve çıktıları, üretim başına tüketilen su ve enerji miktarını, hangi kademedeki hangi tür atık çıktığını, enerji ve su tüketildiğini slaytlar hazırlayarak mukayeseli olarak göstermelidir. Slaytta firmada çıkan atık türleri ve kodları, tehlikeli ve tehlikesiz atık alanların nasıl biriktirilmesi gerektiği, bu atıkların nerede ne yapıldığı ve nasıl bertaraf edildiği ve geri kazanıldığı anlatılmalıdır.

Çevre görevlisi, çalıştığı tesiste döngüsel ekonomiyi ve sıfır atık projesini en iyi uygulayan olmalıdır. Sanayici kendi atığını satıp kar elde etmek istiyor. Bu konuda çevre görevlisi atığı değerlendirme konusunda çalışmalar yapmalıdır. Birinin atığı diğerrinin hammaddesidir. Çevre görevlisi, ambalaj atıklarının kontrolü yönetmeliği, çevresel etki değerlendirmesi yönetmeliği, atık yönetimi yönetmeliği, çevre izin ve lisans yönetmeliği, bazı tehlikesiz atıklarının geri kazanımı tebliği ve sanayi kaynaklı hava kirliliğinin kontrolü yönetmeliği gibi temel yönetmelikleri detaylı olarak bilmelidir. Çevre görevlisi, çalıştığı tesisin atık yönetim planını hazırlamak, atıksu ve baca gazı arıtma tesisini tekniğine uygun verimli bir şekilde çalıştırmak zorundadır. Atıksu arıtma ve baca gazı arıtma tesislerinde yaşanan problemleri minimize etmek ve arıtma verimliliğini artırmak için proste iyileştirme yapılmasını teklif etmekle

yükümlü olmalıdır. Tesislerde “tehlikeli” ve “tehlikesiz” atıklar oluştukları noktalarda ayrı biriktirilerek bertaraf işlemine gönderilmelidir. Bu yöntemle atıkların fabrika içinde taşınması kolaylaştırılırken, fabrika sahasında bulunan merkezi atık mahallinde de daha fazla yer kazanmak mümkün olmalıdır.

Kısaca çevre görevlisi, çalıştığı tesiste kirletmeden üretim yaptırmalı, enerjiyi ve suyu verimli kullandırmalı, atıkları minimize etmeli ve alternatif hammaddeye dönüştürmeli, hammaddeleri ve ürünleri tekniğine uygun geçici depolatmalı, en iyi teknikleri uygulamalı ve ilgili mevzuatı en iyi bilen uzman olmalıdır. Kısaca, çevre görevlilerinin oluşturacağı, çevre yönetim sistemleri işletmelere bir miktar ilave maliyet getirirse de önemli yararları;

- Daha düzenli ve uygun bir çalışma ortamının oluşmasının sağlanması,
- Doğal kaynak kullanımında tasarruf sağlanması (ton/ ton ürün),
- Enerji (kWh/ton ürün)ve hammadde (ton/ton ürün) verimliliğinin artırılması,
- Atık minimizasyonu, atıkların uygun bertarafı, geri dönüşümünün sağlanması,
- Yasal mevzuatlara (kanun, yönetmelik, vb. gibi) uyulmasının sağlanması,
- Sürdürülebilir bir gelecek sağlanması,
- Çalışanlarda çevre bilincinin oluşmasının (sayı/yıl) sağlanması, şeklinde sıralanabilir.

2.7. Çevre Görevlisi Çalıştırma ve Çevre Yönetim Birimi Kurma Kriterleri

Tesis veya faaliyetlerden;

- Çevre kanununda belirtilen izin ve lisanslar hakkında yönetmeliğin ek-1 listesinde yer alan faaliyet veya tesisler, çevre yönetim birimlerini kurmak ya da görevlendirilmiş çevre danışmanlık firmalarından çevre yönetimi hizmeti almak,
- Çevre kanununda belirtilen izin ve lisanslar hakkında yönetmeliğin ek-2 listesinde yer alan tesisler, en az bir çevre görevlisi istihdam etmek ya da yetkilendirilmiş çevre danışmanlık firmalarından çevre yönetimi hizmeti almak veya çevre yönetim birimi oluşturmak zorundadır.
- OSB yönetimleri bünyesinde, en az bir çevre görevlisinin istihdam edilmesi veya çevre yönetim biriminin kurulması ya da çevre danışmanlık firmalarından

çevresel faaliyetlerin yürütülmesi hususunda çevre yönetimi hizmetinin alınması zorunludur.

- Belediyeler, il özel idareleri ve mahalli idare birlikleri veya bunların iştirakleri, çevre kanununca alınması gereken izin ve lisanslar hakkında yönetmeliğin ek-1 ve ek-2 listelerinde yer alan tesis veya faaliyetleri çevresel açıdan yönetmek üzere en az bir çevre görevlisi çalıştırmakla veya çevre yönetim birimi kurmaktır. Ya da yetkilendirilmiş çevre danışmanlık firmalarından çevresel faaliyetlerin yürütülmesi hususunda çevre yönetimi hizmeti almakla yükümlüdür.
- Sağlık kuruluşları ve hastanelerden yatak kapasitesi 20 ve üzerinde olanlar en az bir çevre görevlisi çalıştırmak veya çevre yönetim birimi kurmak ya da yetkilendirilmiş çevre danışmanlık firmalarından hizmet almakla yükümlüdür.

2.8. Anket Çalışması

Sektörde görev alan ve görev almış çevre mühendisleri ve çevre görevlileri ile yüz yüze yapılan ikili görüşmeler neticesinde sorunlar belirlenmiştir. Ayrıca 21.11.2008 tarihli 27061 sayılı çevre denetimi yönetmeliğinden de faydalanılmıştır. İkili görüşmeler neticesinde öğrenilen sorunların ilgili alanda çalışan çevre mühendislerini ne kadar kapsadığı anket çalışmasıyla belirlenmiştir. Bu kapsamda ankette yer alan soru, sorunlar ve demografik bilgiler ekte (A-1, A-2, A-3 ve A-4) şeklinde verilmiştir.

Anket çalışmasına katılanlara yukarıdaki 19 soru/soruna ne düzeyde katıldıkları 5 aşamalı şekilde aşağıdaki çoktan seçmeli yanıtlarla sorulmuştur.

‘Hiç Katılmıyorum’

‘Katılmıyorum’

‘Kararsızım’

‘Katılıyorum’

‘Tamamen Katılıyorum’ şeklindedir.

02-04 Mayıs 2017 tarihleri arasında Afyon ilinde gerçekleştirilen izin, denetim, çevre laboratuvarları ve çevre görevlisi çalıştayında çevre sektöründe faaliyet gösteren çevre

danışmanlık firmaları ve çevre görevlilerinin katılımı ile sektörün yaşadığı sıkıntılar ve bu sıkıntıların sebepleri irdelenerek çözüm yolları aranmıştır.

Çalıştayın sonuç raporunda elde edilen veriler göz önüne alınarak;

Mevzuat kaynaklı problemleri çözebilmek hedefi ile talep edilen önerilerden sektörün işleyişini hafifletiren ve uygulamada meydana gelen problemleri büyük ölçüde bertaraf edeceği öngörülen farklılık beklentileri “çevre görevlisi, çevre yönetim birimi ve çevre danışmanlık firmaları hakkında yönetmelik” taslak çalışmalarına eklenmiştir. Çevre görevlilerinin çalışma koşulları ile tesislere verilen danışmanlık ücretleri ile ilgili talepler de yine taslak mevzuat çalışmasında değerlendirilmiştir. Çevre görevlilerinin yükümlülüklerini yerine getirmesinde yazılım sisteminden kaynaklı sıkıntılarının giderilmesine yönelik yazılım yaptırılmış olup, yaptırılan yeni yazılım sisteminin kontrol ve test süreçleri devam etmektedir. Çevre görevlilerinin sektörde yaşadığı en büyük sıkıntı; tecrübesi olmayan yeni mezun bir çevre görevlisinin sektörde danışmanlık yapmaya başlaması ve bu süreç içerisinde yeni tesislere hizmet verebilmek için çok düşük fiyatlarla danışmanlık teklifleri vererek piyasada kendiliğinden oluşmaya başlayan ücretleri aşağılara çekmeleridir. Diğer sektörlerde hizmet veren bazı firmalar çevre sektöründe de hizmet vermekte, bu durumda haksız rekabete sebep olmakta ve danışmanlık ücretlerinin daha da aşağılara inmesine neden olmaktadır. Sektörde çalışan çevre görevlileri çok düşük ücretlere çalıştırıldığı, danışmanlık hizmetleri dışında diğer işleri de yapmak durumunda kaldığı belirtilmektedir [3].

Çevre görevlilerinin çevre yönetim birimi faaliyetlerini içeren konularda üniversitelerde aldıkları eğitim ile mevcut teknik bilgileri yetersiz kalmaktadır.

Çevre görevlileri lisans eğitimi sırasında çevre görevlisinin yaptığı işler ile ilgili bir ders eklenmelidir. Üniversitelerden mezun olmadan önce de çevre görevlisi ile ilgili 2-3 aylık staj çalışmalarının yaptırılması çevre görevlisi belgesi alındığı zaman kişinin hazır bulunuş oranını artıracaktır.

Bakanlığımız tarafından daha önce 16 adet eğitim düzenlenerek yaklaşık 8700 kişiye yüz yüze çevre görevlisi eğitimi verilmiştir.

Ekim 2016 itibarı ile uzaktan eğitim sistemine geçilmiş 4.770 yeni mezun çevre mühendisine çevre görevlisi eğitimi ve 2040 kişiye ise çevre görevlisi vize yenileme eğitimi düzenlenmiştir [3].

2.9. Saha Çalışması

Çevre danışmanlık firmalarıyla gerek yüz yüze gerekse elektronik posta üzerinden iletişim sağlanarak anketler gerçekleştirilmiştir. Çalışma kapsamında 520 danışmanlık firması ve çevre mühendisi ile ayrı ayrı temas kurulmuştur. Bunların 82 tanesinden anketlerle geri dönüş sağlanmıştır. Ancak anketimizde bulunan kontrol sorumuza farklı cevap verenler dikkate alınmayarak çalışmanın sonraki aşamasında 50 tanesi dikkate alınmıştır. Anket çalışmasında elde edilen sonuçların analizleri SPSS 22 programı ile gerçekleştirilmiştir.

BÖLÜM 3

MATERYAL VE METOT

3. Metot

Bilimsel araştırmalarda kimlerden bilgi toplamak için çeşitli yöntemler kullanılmaktadır. Bunlar arasında en sık olarak kullanılanlardan birisi de anket (soru formu) uygulamaktır. Anket; kişilerden çeşitli konularda, planlı ve standart biçimde bilgi almak için geliştirilmiş olan ve özellikle epidemiyolojik ve sosyolojik araştırmalarda sıklıkla kullanılan bir yöntemdir [6]. Sosyolojik araştırmalarda temel veri kaynağı olan anket, tıp alanındaki araştırmalarda daha çok klinik ve laboratuvar muayeneleri ile elde edilen bulgulara ek bilgi toplamak amacıyla kullanılmaktadır. Anket yöntemi ile elde edilen bilgiler yardımı ile:

- Bağımlı ve bağımsız değişkenler arasında ilişki olup olmadığı araştırılır,
- Önemli bağımsız değişkenlerin neler olduğu belirlenir,
- Bu bilgiler ışığında yeni varsayımlar (hipotezler) oluşturulur ve yeni araştırmalar planlanır [4].

Uygulama Biçimlerine Göre Anket Yapma Yöntemleri:

3.1. Posta aracılığı ile anket yapma ya da kendi kendine uygulama

Kişiler kendilerine bir biçimde ulaştırılan anket formunu, kendileri doldurarak ilgili yere ulaştırmaları. Bu ulaştırma işlemleri posta yolu ile yapılırsa, posta aracılığı ile anket uygulanmış olur.

Anket yöntemlerinin çeşitli özelliklerine göre karşılaştırması Tablo 3.1' de sunulmuştur [4].

ÖZELLİK	ANKET YÖNTEMİ			
	YÜZ YÜZE	POSTA	TELEFONLA	GÖZLEM ALTINDA
1.MALİYET	++++	+	++	+++
2.UYGULAMA HIZI	+	++	++++	++
3.ÖRNEĞİN TOPLU TEMSİL EDEBİLİRLİĞİ	++++	+	+	+++
4.SORULARIN AÇIKLANMASI VE DOĞRU YANIT ALMA OLASILIĞI	+++	-	++	+
5.GÖZE HİTAP EDEN ARAÇ KULLANABİLME	+++	+	-	+
6.UYGULAMA BOYUTU	+	+++	++	+
7.ÇABUK YANIT	+++	+	++	++
8.ANKETÖRÜN TARAF TUTMA OLASILIĞI	+++	-	++	+

Tablo 3.1. Anket Yöntemlerinin Bazı Özelliklerine Göre Karşılaştırılması

3.2. Anket Formunun Planlanması Sırasında Dikkat Edilmesi Gerekenler

- Hedeflenen konuların listelenip, anket yöntemiyle sonuca varılacak olanları belirlemek.
- Anket çalışmasıyla amaçlanan bilgilerin, daha önceden çalışılmış olma ihtimaline dikkat edilmelidir.
- Araştırmanın hedeflenen bilgiler ile alakası olmayan sorular sormaktan kaçınılmalıdır. Anket çalışmasına "şunu da sorsak zararı olmaz" fikri ile soru eklenmemelidir.
- Ankette sorulan soruların hangi tür analiz yapılacağı belirlenmelidir. (Bulguların yüzdesi mi veya ortalama değerleri mi kullanılacak).
- Hazırlanacak anket formuna, katılımcıların perspektifinden bakılmalıdır [5].

Soruların Hazırlanması Sırasında Dikkat Edilmesi Gerekenler:

Elde edilmesi gereken bilgilere ulaşabilmek ve katılımcılar tarafından da anlaşılabilir olabilmek. Bu anket hazırlama aşamasındaki en önem verilmesi gereken şeylerden biridir. Sorular belirlenirken aşağıda belirtilen maddelere dikkat edilmesi gerekir.

- Anket çalışmasının hitap ettiği kişilerin eğitim düzeyleri,
- Anket çalışmasının amacı,
- Ankette yer alan soruların sıralamaları.

3.3. Anket Formunun Düzenlenmesi

Katılımcılara sorulacak sorular belirlendikten sonra, anket formunun hazırlanması aşamasına geçilir. Anket formunun göze hitap etmesi, sade ve anlaşılır şekilde olması gerekir. Soruların sıralanmasının önemli olduğuna dikkat edilmelidir. Kolay bir şekilde doldurulabilmelidir. Anket formunda yer alan soruların sıralanmasında fayda sağlayacak bilgiler şöyle sıralanabilir:

- Anket formuna, uyguladığınız anketin amacını ve sonuçların ne şekilde değerlendirileceğini açıklayan bir giriş cümlesi ile başlayın. Eğer mektupla anket uyguluyorsanız, bu açıklamaları daha uzun hazırlayın ve anketin kapak sayfası olarak düzenleyin.
- İlk sorunuz çok kolay, ilginç ve anketin amacıyla ilişkisi çok belirgin olsun. İlk sorunuz kesinlikle açık uçlu ya da uzun olmasın.
- Sizce önemli olan ve kesinlikle yanıt almak istediğiniz soruları anket formunun başkalarına yazın.
- Aynı kategorideki sualler art arda olsun. Önce genel sorularla başlayın, sonra özel konulara girersiniz.
- Aynı konudan söz eden soruların aynı soru tipinde olmasını sağlayın. Örneğin, katılımcının hipertansiyon tedavisi hakkında neler bildiğini ölçen soruların bir kısmı doğru/yanlış, bir kısmı çoktan seçmeli, bir kısmı açık uçlu olmasın, olanaklıysa, hepsi aynı tip olsun.
- Anket hazırlanırken genelde uyulmayan bir yaklaşım olmakla birlikte, profesyonelce hazırlanmış anketlerde, demografik sorular (yaş, cinsiyet, gelir durumu gibi) formun en son kısmına bırakılır.

- Formu kolay okunabilir bir yazı tipinde bastırın.
- Sorunun yarısı diğer bir sayfada olmasın. Aynı şekilde yanıt şıkları da bölünmesin.
- Sorular, yanıtlar ve açıklamalar kolayca birbirinden ayrılabilir.

Örneğin; açıklamalar italik ve koyu, sorular normal cümle düzeninde, yanıt şıkları da büyük harflerle olsun.

- Yanıt şıkları olanaklıysa yan yana değil, alt alta olsun. Bu daha kolay okunabilir bir formattır.
- Her sorunun sonunda parantez içerisinde sorunun nasıl yanıtlanacağını belirtin; “Yalnızca birini işaretleyin”, “Birden fazla şıkkı işaretleyebilirsiniz”, “Size uygun olan şıkları daire içine alın” gibi.
- Bu tür açıklamaları anket formunun başında belirtmekten kaçının.
- Soruların arasına katılımcının ilgisini çekebilecek tümce koyun. Bu tümceler yeni bir konuda soruların ya da yeni bir sayfanın başlayacağını belirtmek ya da soruların sıkıcılığını gidermek amacıyla eklenebilir.

Örneğin: - “Şimdi de size, çalıştığınız işyeri ile ilgili bazı sorular sormak istiyoruz.” - “Bu anket formunun diğer bir amacı da sizlerden gelecek bilgilerle hastalarımıza ulaştırdığımız hizmeti iyileştirmektedir.”

- “Bu son sayfamızdaki birkaç soru sizleri daha iyi anlamamıza yardımcı olacaktır.” Soruların hepsinin katılımcıların tümü tarafından yanıtlanması gerekli olmayabilir ve yanıtlanamayacak nitelikte olabilir. Böyle durumlarda sorulacak sorularla katılımcı yanıtlaması gereken sorular konusunda yönlendirilmelidir. Ancak bu yönlendirme görsel olarak etkili bir biçimde yapılmalıdır.
- Anket formu katılımcıları belirli bir doğrultuda yanıt vermeye yönlendiriyor mu (bias var mı)? İyi hazırlanmış bir soru formu, toplumsal tabanlı çalışmaların başarısı için temel koşullardan birisidir. Kötü hazırlanmış anketlerden elde edilen verilerin bilimsel olarak güvenilirliği olmayacağı gibi toplumdaki hedef

kitleyi de rahatsız edecek ve gelecekte yapılacak soru formuna dayalı çalışmalara katılımının azalmasına yol açacaktır [6].

Yapılan anket çalışması ÇŞB' in ilgili sitesinden alınan iletişim bilgileri ile anket çalışmasının kapsam alanındaki kişi ve firmalara ulaşılmıştır [7].

3.4. Anket Çalışması

Çalışma üç aşamadan meydana gelmektedir. Birinci aşamada problemler belirlenmiştir. İkinci aşamada problemler ankete eklenip ilgili firmalara ve sektörde görev alan/alınmış çevre mühendisleri ve çevre görevlilerine iletilmiştir. Üçüncü aşamada ise gelen anket cevapları ele alınarak gerekli analizler yapılmıştır.

ÇŞB' in çevre danışmanlık firmalarının olduğu ilgili internet sitesinden elde edilen danışmanlık firmalarının mail adresleri kullanılarak firmalara ve personellere iletişim sağlanmıştır.

Anket çalışması süreci tamamen mail yoluyla gerçekleşmiştir. Anket çalışması tamamlandığında analizler SPSS 22 ile gerçekleştirilmiştir.

Ayrıca elde edilen veriler ve analizler ile excel ortamında grafik ve tablolar oluşturulmuştur.

3.4.1. İlk Aşama

- Çevre danışmanlık firmalarında görev alan ya da almış çevre mühendisi ve çevre görevlileri ile görüşülüp sektördeki başlıca sorunlar belirlenmiştir.
- Görüşmeler yüz yüze ve elektronik posta ortamında gerçekleşmiştir.

3.4.2. İkinci Aşama

- Sorunlar belirlendikten sonra demografik bilgiler ve bir adet açık uçlu soru ile beraber ankete eklenmiştir.
- <http://eced.csb.gov.tr/ced/jsp/global/firmalar.htm> adresinden çevre danışmanlık sektöründeki firmaların bilgilerine ulaşılmıştır.
- Yaklaşık 200 adet sektörle alakalı firma ve personelle mail yolu ile anket paylaşımı gerçekleşmiştir.

3.4.3. Üçüncü Aşama

- Elektronik posta yoluyla gelen anket cevapları SPSS 22 programı ile analiz edilmiştir.
- Anketlerden çıkan sonuçlara göre çözüm önerileri belirlenmiştir.

3.5. Anket Kapsamı

Türkiye’de çevre danışmanlık firması olarak bulunan işletmeler ve çevre mühendisi/çevre görevlisi statüsünde çalışan yaklaşık 500’ü aşkın kişiyle e-posta ve telefon yoluyla görüşmeler sağlanmıştır. Belirlenen kişilerin cinsiyet, yaş, eğitim, medeni durum, mesleki deneyim, faaliyet gösterilen il ve gelir düzeyi gibi demografik bilgilerde ankette ayrıca yer almıştır.

BÖLÜM 4

BULGULAR

Bu bölümde tamamlanan anket çalışmasından elde edilen veriler ile yapılan analizlerin bulgu ve açıklamalar yer almaktadır.

4.1.Katılımcı Bilgileri

Bu bölümde yapılan anket çalışmasına katılanların demografik bilgileri yer almaktadır. İkiisi maden mühendisi, biri kimya mühendisi ve 47'sinin ise çevre mühendislerinin oluşturduğu 50 kişilik katılımcı grubun anket çalışmasında yer alan tüm demografik bilgilerine değinilmiştir.

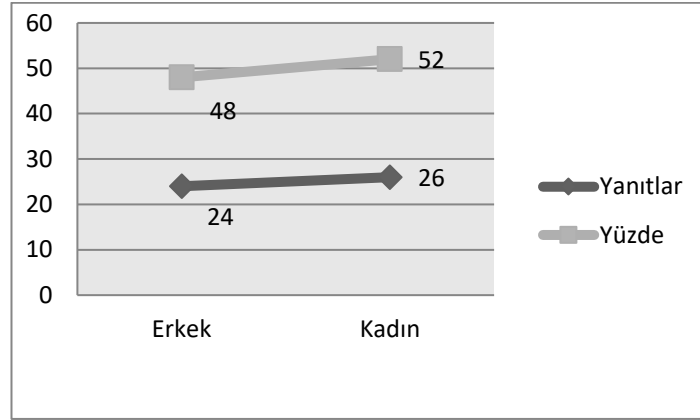
4.2.Katılımcıların Demografik Bilgi İstatistikleri

Bu tez çalışması kapsamındaki anket çalışmasına katılan çevre mühendislerinin demografik bilgileri ile ilgili istatistiksel sonuçlar tablo ve grafiklerde sunulmuştur.

Katılımcıların kadın ve erkek olarak sayı ve yüzdelerini belirlemek amacıyla sorduğumuz soruya göre katılımcıların cinsiyet değişkenine göre 26'sı(%53,0) kadın, 24'ü (%47,0) erkek olarak belirlenmiştir. Kadın katılımcıların sektöre ve yaşanan problemlere analizler neticesinde daha ilgili olduğu görülmüştür. Sonuçlar Tablo 4.2.1. ve Grafik 4.2.1. de sunulmuştur.

Cinsiyet	Yanıtlar	Yüzde
Kadın	26	52,0
Erkek	24	48,0
Toplam	50	100,0

Tablo 4.2.1.Katılımcıların Cinsiyet Yanıtları ve Yüzdelik Oranlar

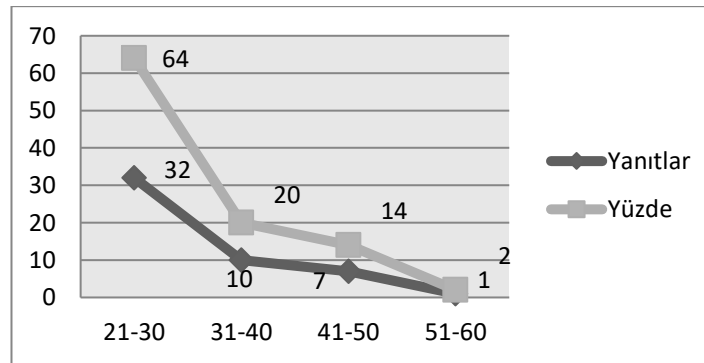

Grafik 4.2.1. Cinsiyet Dağılımı

Her yaş grubundan iletişime geçtiğimiz çevre mühendislerinin yaş grubu olarak ankete katılım oranlarını belirlemek amacıyla sorduğumuz yaş grubu sorusuna gelen yanıtlar aşağıdaki tablo ve grafikte verilmiştir. Katılımcıların yaş grubu değişkenine göre 32’si (%64) 21-30, 10’u (%20) 31-40, 7’si (%14) 41-50, 1’i (%2) yaş aralıklarında oldukları belirlenmiştir. 21 ile 30 yaş arasındaki kişilerin çevresel sorunlara karşı daha ilgili olduğu görülmüştür. Ayrıca sonuçlar Tablo 4.2.2. ve Grafik 4.2.2.’ de sunulmuştur.

Yaş Grubu	Kişi	Yüzde (%)
21-30	32	64,0
31-40	10	20,0
41-50	7	14,0
51-60	1	2,0
Toplam	50	100,0

Tablo 4.2.2. Katılımcıların Yaş Grubu Yanıtları ve Yüzdeleri

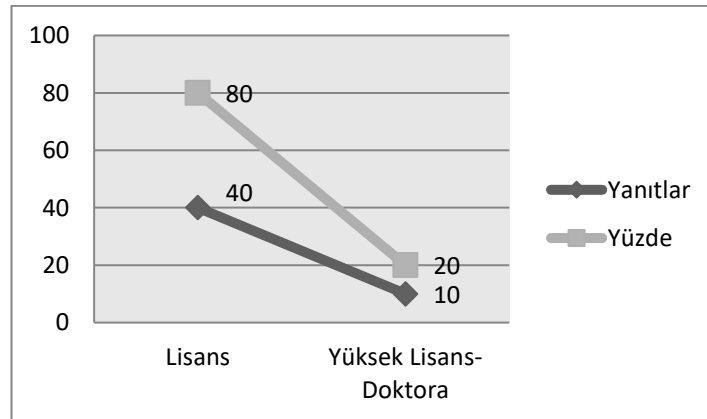

Grafik 4.2.2. Katılımcıların Yaş Gruplarının Dağılımı

Yapılan anket çalışmamıza katılım sağlayan çevre mühendislerinin lisans eğitimlerinden sonra yüksek lisans veya doktora eğitim düzeylerini de belirlemek amacı ile sorduğumuz soruya gelen yanıtlar tablo ve grafikte belirtilmiştir. Katılımcıların eğitim düzeyi değişkenine göre 40'ı (%80) lisans ve 10'u (%20) yüksek lisans-doktora düzeyinde belirlenmiştir. Çevresel sektörde görev yapan kişilerin lisans eğitiminden sonra yüksek lisans ve doktora eğitimlerine devam etmedikleri, ayrıca lisans mezunu olanların ise bu tarz çalışmalara daha ilgili oldukları görülmüştür. Sonuçlar Tablo 4.2.3. ve Grafik 4.2.3.' de sunulmuştur.

Eğitim Düzeyi	Kişi	Yüzde (%)
Lisans	40	80,0
Yüksek Lisans-Doktora	10	20,0
Toplam	50	100,0

Tablo 4.2.3. Katılımcıların Eğitim Düzeyi Yanıtları ve Yüzdeleri

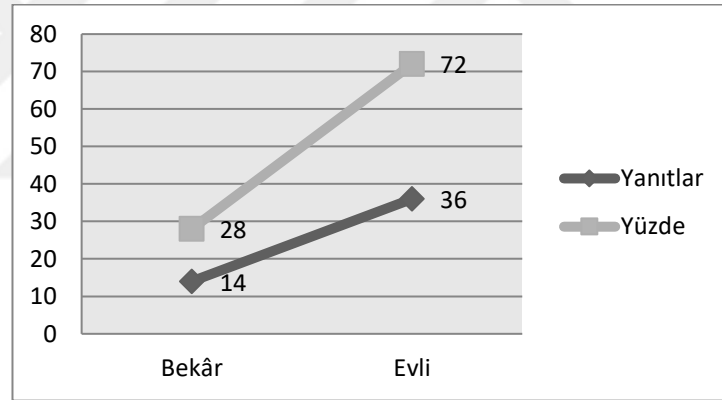

Grafik 4.2.3. Katılımcıların Eğitim Düzey Dağılımları

Yapılan çalışmaya katılacakların medeni durumlarını belirlemek amacıyla sorulan soruya gelen yanıtlara göre katılımcıların medeni hâl değişkenine göre 14'ü (%28) bekâr, 36'sı (%72) evli olduğu belirlenmiştir. Görüldüğü üzere katılımın önemli bir çoğunluğunun evli olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlara göre yapılan anket çalışmasına evli olan kişilerin bekârlara göre daha ilgili oldukları görülmüştür. Sonuçlar Tablo 4.2.4. ve Grafik 4.2.4.' de sunulmuştur.

Medeni Hâl	Kişi	Yüzde (%)
Bekâr	14	28,0
Evli	36	72,0
Toplam	50	100,0

Tablo 4.2.4. Katılımcıların Medeni Hâl Yanıtları ve Yüzdeleri

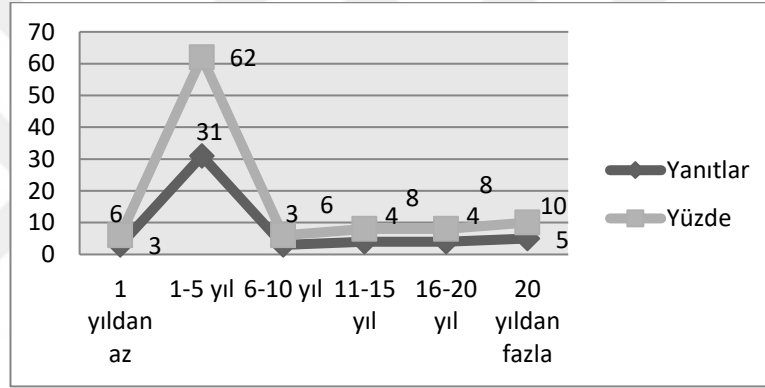

Grafik 4.2.4. Katılımcıların Medeni Hâl Dağılımları

Yapılan çalışmada katılımcıların mesleki açıdan kaç yıldır sektörde oldukları amaçlanmıştır. Sorulan soruya katılımcıların mesleki deneyim değişkenine göre 3'ü (%6) 1 yıldan az, 31'i (%62) 1-5 yıl, 3'ü (%6) 6-10 yıl, 4'ü (%8) 11-15 yıl, 4'ü (%8) 16-20 yıl, 5'i (%10) 20 yıldan fazla olarak belirlenmiştir. Ankete katılan çevre mühendislerinin genel anlamda mesleki deneyimlerinin 1 ile 5 yıl arasında olduğu belirlenmiştir. Analizlere göre genel olarak tecrübe anlamında mesleki deneyimi yüksek olmayan kişilerin sektöre ve yaşanan problemlere karşı sorumluluk anlamında ilgisinin fazla olduğu tespit edilmiştir. Sonuçlar Tablo 4.2.5. ve Grafik 4.2.5.' de verilmiştir.

Mesleki Deneyim	Kişi	Yüzde (%)
1 yıldan az	3	6,0
1-5 yıl	31	62,0
6-10 yıl	3	6,0
11-15 yıl	4	8,0
16-20 yıl	4	8,0
20 yıldan fazla	5	10,0
Toplam	50	100,0

Tablo 4.2.5. Katılımcıların Mesleki Deneyim Yanıtları ve Yüzdeleri

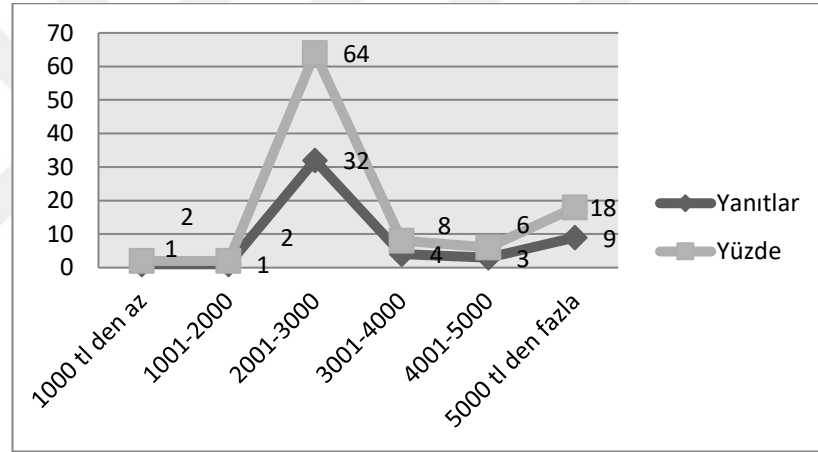

Grafik 4.2.5. Katılımcıların Mesleki Deneyim Dağılımları

Çevre danışmanlık sektöründeki kişilerin hangi gelir düzeyinde olduklarını ve hangi gelir düzeyindekilerin katılım sağladıklarını belirlemek amacıyla sorduğumuz soruya katılımcıların 1'i (%2) 1000 TL'den az, 1'i (%2) 1001-2000, 32'si (%64) 2001-3000, 4'ü (%8) 3001-4000, 3'ü (%6) 4001-5000, 9'u (%18) 5000 TL'den fazla gelir düzeyinde olduklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların önemli bir çoğunluğunun gelir düzeylerinin asgari ücret seviyelerinde olduğu belirlenmiştir. Buradan da anlaşılacağı üzere gelir seviyesi asgari düzeyde olan kişilerin çevre danışmanlık sektöründeki problemlere ilgilerinin yüksek olduğu belirlenmiştir. Sonuçlar Tablo 4.2.6. ve Grafik 4.2.6.' da sunulmuştur.

Gelir Düzeyi	Kişi	Yüzde (%)
1000 TL den az	1	2,0
1001-2000	1	2,0
2001-3000	32	64,0
3001-4000	4	8,0
4001-5000	3	6,0
5000 TL'den fazla	9	18,0
Toplam	50	100,0

Tablo 4.2.6. Katılımcıların Gelir Düzeyi Yanıtları ve Yüzdeleri

Grafik 4.2.6. Katılımcıların Gelir Düzeyi Dağılımları

4.3.Problemlerin Analizi

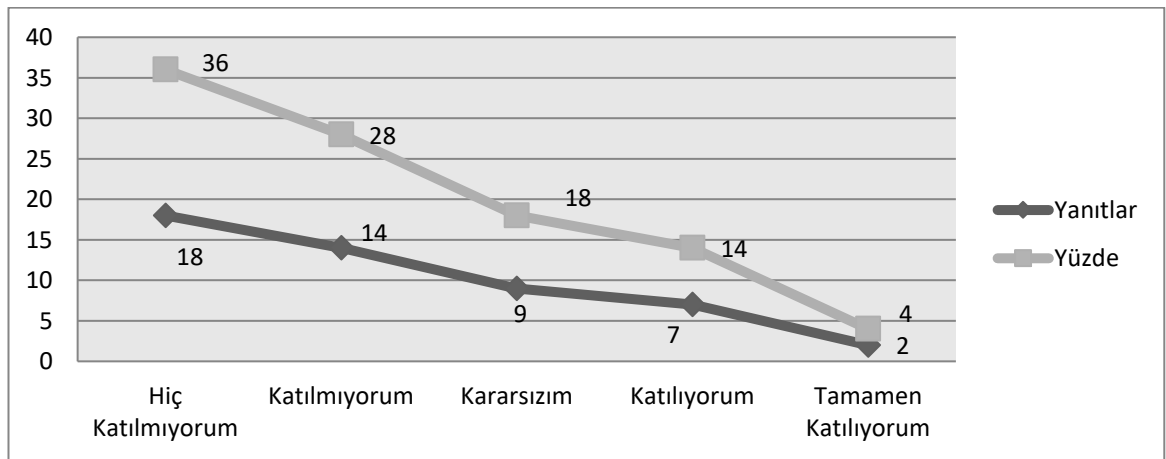
Bu kısımda yer alan problem ve soruların tamamı çevre danışmanlık sektöründe görev alan veya tecrübesi olan çevre mühendisi ve çevre görevlileri ile görüşülerek belirlenmiştir. Ayrıca 2872 sayılı çevre kanunu, ilgili yönetmelik ve tüzüklerden faydalanılmıştır. Belirlenen 19 soru ve problemlerin tamamına ait tablo, grafik ve ayrıntılı bilgiler aşağıda verilmiştir.

Sektörde çok karşılaşılan problemlerden birisinin de yasa, tüzük ve yönetmeliklerdeki çalışma sistemlerindeki bazı eksiklik ve memnuniyetsizlikler olduğu görülmüştür. Ankette yer alan çevre mühendisleri ve çevre görevlilerinin yasa, tüzük ve yönetmeliklerde belirtilen çalışma sistemlerinden memnun musunuz sorusuna katılımcıların ankette verdiği yanıtlara göre; 18 kişi hiç katılmıyorum, 14 kişi

katılmıyorum, 9 kişi kararsızım, 7 kişi katılıyorum derken 2 kişi ise tamamen katılıyorum yanıtlarını verdikleri belirlenmiştir. Sonuçlara bakıldığında hiç katılmıyorum yanıtı diğer seçeneklere göre ağır basmıştır. Bu sonuçlara göre sektörü ilgilendiren yasa, tüzük ve yönetmeliklerin çevre mühendisi ve çevre görevlilerini memnun edecek seviyede olmadığı belirlenmiştir. Analizler Tablo 4.2.7. ve Grafik 4.2.7.' de sunulmuştur.

Seçenekler	Kişi	Yüzde (%)
Hiç Katılmıyorum	18	36,0
Katılmıyorum	14	28,0
Kararsızım	9	18,0
Katılıyorum	7	14,0
Tamamen Katılıyorum	2	4,0
Toplam	50	100,0

Tablo 4.2.7. Çevre mühendisleri ve çevre görevlilerinin yasa, tüzük ve yönetmeliklerde belirtilen çalışma sistemlerinden memnun musunuz?

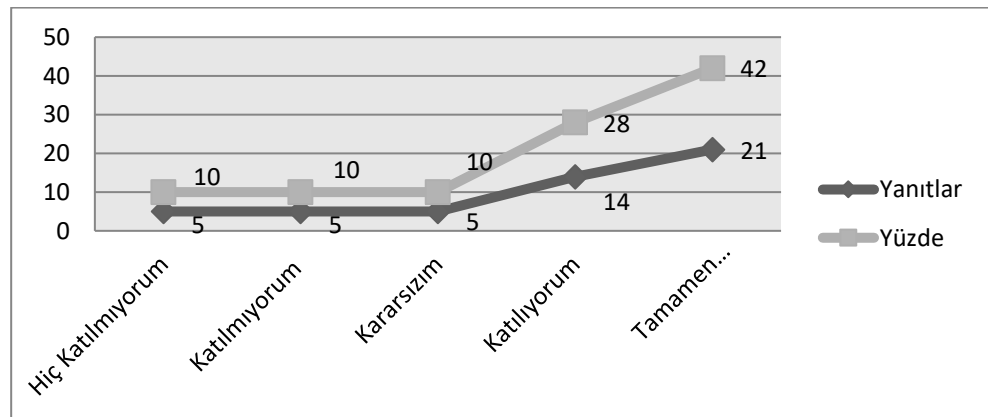

Grafik 4.2.7. Çevre mühendisleri ve çevre görevlilerinin yasa, tüzük ve yönetmeliklerde belirtilen çalışma sistemlerinden memnun musunuz?

Çevre mühendisi ve çevre görevlilerinin lisans eğitiminde ve\veya sonrasında çevre mühendisliği ve\veya çevre danışmanlık hizmetleri ile alakalı eğitimlere ne düzeyde katıldıklarını belirlemek amacıyla sorduğumuz soruya katılımcıların 5'i hiç katılmıyorum, 5'i katılmıyorum, 5'i kararsızım, 14'ü katılıyorum yanıtını verirken 21'i ise tamamen katıldığımı belirtmiştir. Sonuçlara bakıldığında tamamen katılıyorum yanıtı diğer seçeneklere göre ağır bastığı belirlenmiştir. Sektörle ve çevre mühendisliği ile alakalı eğitimlere katılım düzeyinin düşük seviyede olmadığı belirlenmiştir. Bu sonucun en önemli nedeninin ise sektörde görev almak için zorunlu tutulan eğitimlerin olduğu belirlenmiştir. Sonuçlar Tablo 4.2.8. ve Grafik 4.2.8.' de verilmiştir.

Seçenekler	Kişi	Yüzde (%)
Hiç Katılmıyorum	5	10,0
Katılmıyorum	5	10,0
Kararsızım	5	10,0
Katılıyorum	14	28,0
Tamamen Katılıyorum	21	42,0
Toplam	50	100,0

Tablo 4.2.8. Lisans eğitiminizde ve\veya sonrasında çevre mühendisliği ve\veya çevre danışmanlık hizmetleri ile alakalı eğitimlere katıldınız mı?

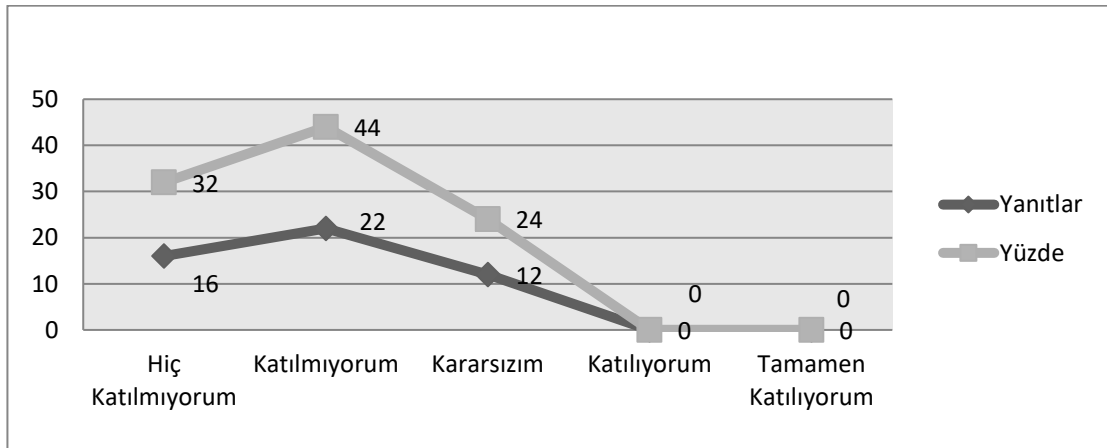

Grafik 4.2.8. Lisans eğitiminizde ve\veya sonrasında çevre mühendisliği ve\veya çevre danışmanlık hizmetleri ile alakalı eğitimlere katıldınız mı?

Yapılan çevre denetimlerinde tesislerde bulunan yetkili veya tesis sahibinin sektörle ve çevre kanunları ile ilgili bilgi ve yetkinliği hakkında yeterli olup olmadıklarını belirlemek amacı ile sorduğumuz soruya katılımcıların 16'sı hiç katılmıyorum, 22'si katılmıyorum, 12'si kararsızım yanıtını verirken, katılıyorum ve tamamen katılıyorum yanıtını veren olmamış. Sonuçlara bakıldığında genel anlamda katılımcıların tesis yetkilisi ya da sahibinin çevre kanunları ile ilgili yetkinliği olmadığı kanaatine vardıkları belirlenmiştir. Bu sonucun en önemli nedeni ise tesislerde gerekli uyarı ve eğitimler yapılmasına rağmen süregelen problemler olduğu görülmüştür. Sonuçlar Tablo 4.2.9. ve Grafik 4.2.9.' da verilmiştir.

Seçenekler	Kişi	Yüzde (%)
Hiç Katılmıyorum	16	32,0
Katılmıyorum	22	44,0
Kararsızım	12	24,0
Toplam	50	100,0

Tablo 4.2.9. Katıldığınız çevre denetimlerinde tesis yetkilisi ya da sahibinin sektörle ve çevre kanunları ile ilgili yetkinliği hakkında yeterli olduklarını düşünüyor musunuz?

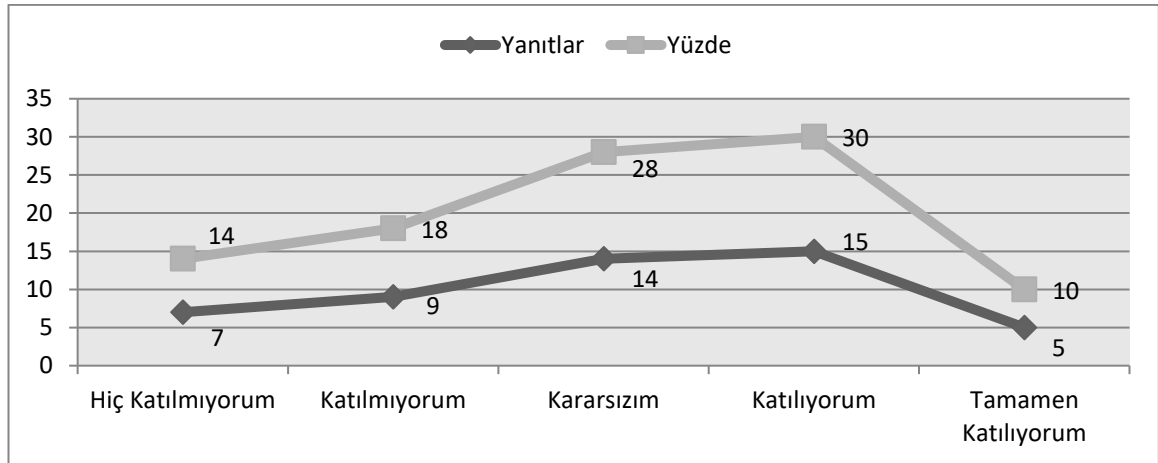

Grafik 4.2.9. Katıldığınız çevre denetimlerinde tesis yetkilisi ya da sahibinin sektörle ve çevre kanunları ile ilgili yetkinliği hakkında yeterli olduklarını düşünüyor musunuz?

Danışmanlık firmalarının aylık rutin bir şekilde düzenlemiş oldukları denetimlerin yeterli olup olmadığını belirlemek amacı ile sorduğumuz aylık yaptığımız denetimlerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz sorusuna katılımcıların 7'si hiç katılmıyorum, 9'u katılmıyorum, 14'ü kararsızım, 15'i katılıyorum ve 5'i tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Katılımcıların ağırlıklı olarak %30'u katılıyorum yanıtını vererek, aylık yapılan denetimlerin yeterli seviyede olduğu belirlenmiştir. Bu sonucun en önemli nedeni ise aylık yapılan eğitimler neticesinde alınan olumlu sonuçlar olarak gösterilebilir. Sonuçlar Tablo 4.2.10. ve Grafik 4.2.10.' da verilmiştir.

Seçenekler	Kişi	Yüzde (%)
Hiç Katılmıyorum	7	14,0
Katılmıyorum	9	18,0
Kararsızım	14	28,0
Katılıyorum	15	30,0
Tamamen Katılıyorum	5	10,0
Toplam	50	100,0

Tablo 4.2.10. Aylık yaptığımız denetimlerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

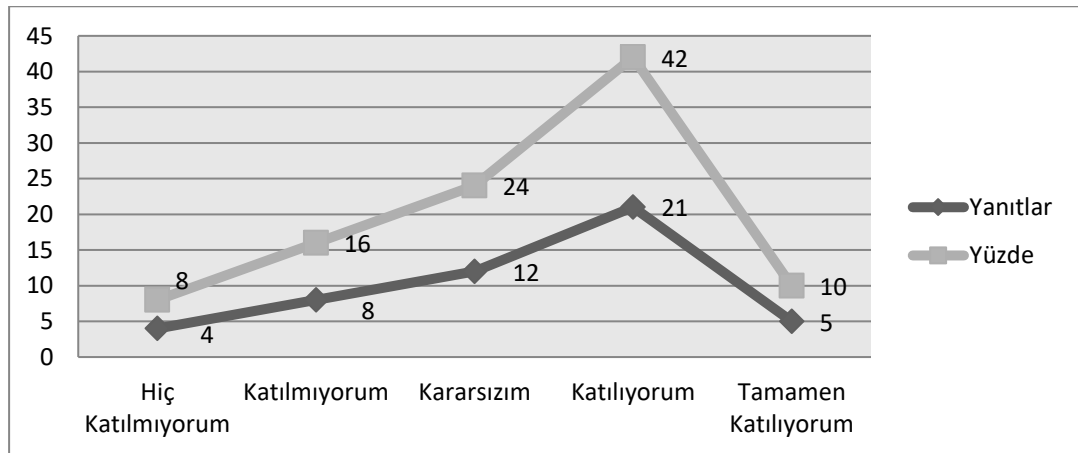

Grafik 4.2.10. Aylık yaptığımız denetimlerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

Rutin bir şekilde düzenlenen yıllık çevre mevzuatı eğitimlerinin ne düzeyde olumlu bir etkisinin olup olmadığını belirlemek amacı ile sorduğumuz tesislerde yapılan yıllık çevre mevzuatı eğitimlerinin olumlu bir etkisinin olduğunu düşünüyor musunuz sorusuna katılımcıların 4'ü hiç katılmıyorum, 8'i katılmıyorum, 12'si kararsızım, 21'i katılıyorum ve 5'i tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Sonuçlara göre tesislerde yapılan yıllık çevre mevzuatı eğitimlerinin olumlu bir etkisi olduğu belirlenmiştir. Tesislerde yapılan çevre mevzuatı eğitimi hariç herhangi bir rutin halde eğitim ve benzeri program düzenlenmediği için mevcut eğitimlerin olumlu sonuçları görülmektedir. Sonuçlar Tablo 4.2.11. ve Grafik 4.2.11' de verilmiştir.

Seçenekler	Kişi	Yüzde (%)
Hiç Katılmıyorum	4	8,0
Katılmıyorum	8	16,0
Kararsızım	12	24,0
Katılıyorum	21	42,0
Tamamen Katılıyorum	5	10,0
Toplam	50	100,0

Tablo 4.2.11. Tesislerde yapılan yıllık çevre mevzuatı eğitimlerinin olumlu bir etkisinin olduğunu düşünüyor musunuz?

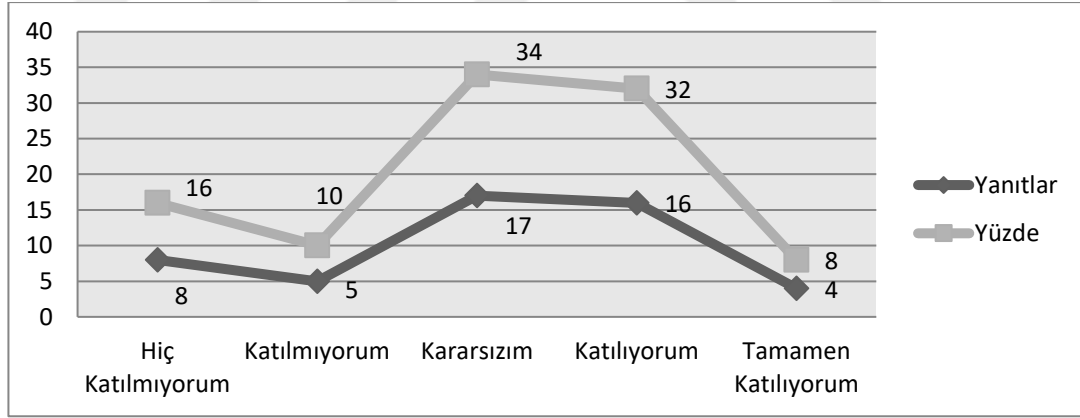

Grafik 4.2.11. Tesislerde yapılan yıllık çevre mevzuatı eğitimlerinin olumlu bir etkisinin olduğunu düşünüyor musunuz?

Tesislerde yapılan iç tetkiklerin olumlu bir etkisinin olduğunu düşünüyor musunuz sorusuna katılımcıların 8'i hiç katılmıyorum, 5'i katılmıyorum, 17'si kararsızım, 16'sı katılıyorum ve 4'ü ise tamamen katılıyorum yanıtını verdikleri belirlenmiştir. Katılımcıların tesislerde yapılan iç tetkiklerin olumlu bir etkisinin olup olmadığı yönünde probleme ağırlıklı olarak kararsız kaldıkları belirlenmiştir. Katılımcıların çoğunluğunun kararsız kalma durumu çevre mevzuatı kapsamında yer alan tüm sorumlulukların değerlendirmeye alınması olarak görülebilir. Sonuçlar Tablo 4.2.12. ve Grafik 4.2.12.' de verilmiştir.

Seçenekler	Kişi	Yüzde (%)
Hiç Katılmıyorum	8	16,0
Katılmıyorum	5	10,0
Kararsızım	17	34,0
Katılıyorum	16	32,0
Tamamen Katılıyorum	4	8,0
Toplam	50	100,0

Tablo 4.2.12. Tesislerde yapılan iç tetkiklerin olumlu bir etkisinin olduğunu düşünüyor musunuz?

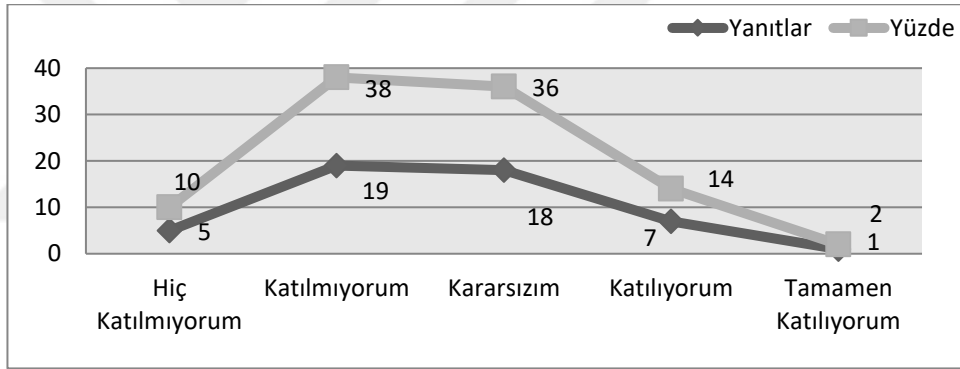
Grafik 4.2.12. Tesislerde yapılan iç tetkiklerin olumlu bir etkisinin olduğunu düşünüyor musunuz?

İşletme ve tesislerin ÇED raporlarında belirtilen gerekliliklerin yerine getirilmesi konusunda yeterli düzeyde olduğunu düşünüyor musunuz sorusuna katılımcıların 5'i hiç katılmıyorum, 19'u katılmıyorum, 18'i kararsızım, 7'si katılıyorum ve 1'inin tamamen katıldığı belirlenmiştir. Bu verilere göre katılımcıların işletme ve tesislerin ÇED raporlarında belirtilen gerekliliklerin tamamıyla yerine getirilmediği belirlenmiştir.

Bu sonucun en önemli nedeninin işletmelerin yerine getirmesi gerekenleri danışmanlık firmalarına yüklemeleridir. Sonuçlar Tablo 4.2.13. ve Grafik 4.2.13.' de verilmiştir.

Seçenekler	Kişi	Yüzde (%)
Hiç Katılmıyorum	5	10,0
Katılmıyorum	19	38,0
Kararsızım	18	36,0
Katılıyorum	7	14,0
Tamamen Katılıyorum	1	2,0
Toplam	50	100,0

Tablo 4.2.13. İşletme ve tesislerin ÇED raporlarında belirtilen gerekliliklerin yerine getirilmesi konusunda yeterli düzeyde olduğunu düşünüyor musunuz?

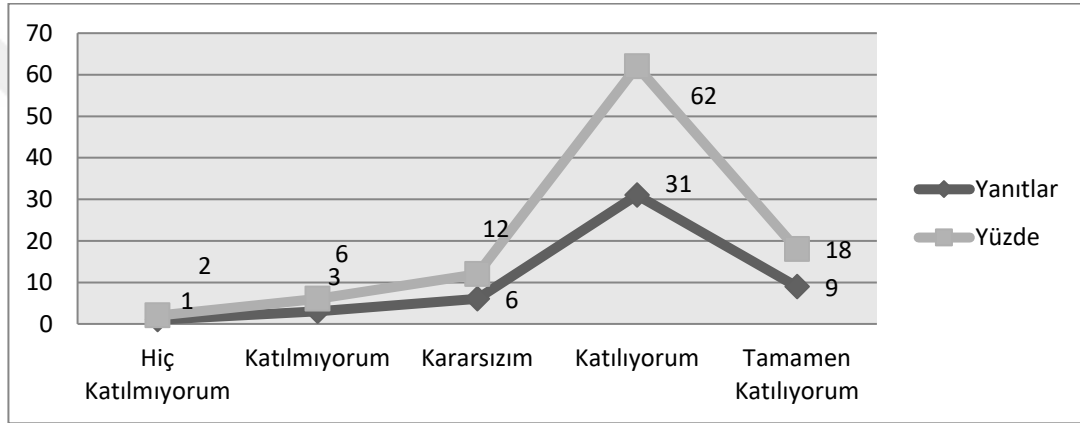

Grafik 4.2.13. İşletme ve tesislerin ÇED raporlarında belirtilen gerekliliklerin yerine getirilmesi konusunda yeterli düzeyde olduğunu düşünüyor musunuz?

Tesislere yapılan çevre denetimlerinin tesiste çevre uygulamalarına olumlu etkisinin olup olmadığını belirlemek amacıyla sorduğumuz tesislere yapılan çevre denetimlerinin tesiste çevre uygulamalarına olumlu etkisi olduğunu düşünüyor musunuz sorusuna ise katılımcıları 1'i hiç katılmıyorum, 3'ü katılmıyorum, 6'sı kararsızım, 31'i katılıyorum ve 9'unun tamamen katıldığı belirlenmiştir. Her ne kadar yapılan denetimler zorunluda olsa tesislere yapılan çevre denetimlerinin tesiste çevre uygulamalarına olumlu bir etkisinin olduğunu %62'lik yüzde oranıyla belirlenmiştir. Denetimlerin zorunlu olması tesislerdeki çevre uygulamalarına olumlu etkiler göstermektedir. Sonuçlar Tablo 4.2.14. ve Grafik 4.2.14' de verilmiştir.

Seçenekler	Kişi	Yüzde (%)
Hiç Katılmıyorum	1	2,0
Katılmıyorum	3	6,0
Kararsızım	6	12,0
Katılıyorum	31	62,0
Tamamen Katılıyorum	9	18,0
Toplam	50	100,0

Tablo 4.2.14. Tesislere yapılan evre denetimlerinin tesiste evre uygulamalarına olumlu etkisi olduğunu dőşünüyor musunuz?

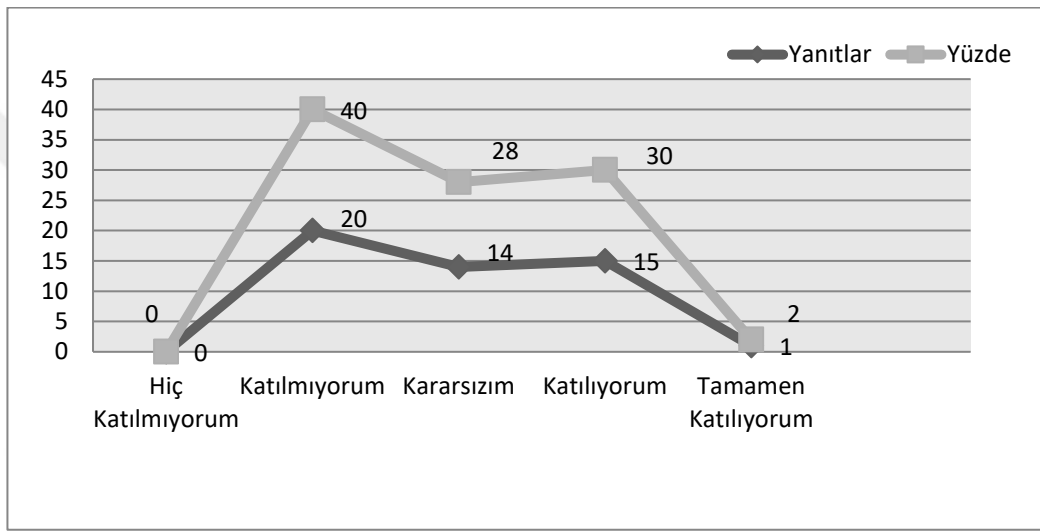

Grafik 4.2.14. Tesislere yapılan evre denetimlerinin tesiste evre uygulamalarına olumlu etkisi olduğunu dőşünüyor musunuz?

evre denetimi yönetmeliğinde belirtilen hükümlerin ve bilgilerin tamamının sürece dâhil olması gerektiği tartışmasız bir durumdur. Fakat bu konulardaki bilgi eksiklikleri resmi prosedür aşamasında çeşitli problemler yaratmaktadır. Bu nedenle sorduğumuz evre denetimlerinde tesisin evre görevlilerinin evre mevzuatı ile ilgili bilgi durumu ve yeterliliği hakkında ne dőşünüyorsunuz sorusuna katılımcıların 20'si katılmıyorum, 14'ü kararsızım, 15'i katılıyorum, 1'inin tamamen katıldığı belirlenmiştir. Ayrıca hiç katılmıyorum yanıtını veren olmamıştır. Bu nedenle katılımcılardan gelen anket yanıtlarının analizlerine göre evre denetimlerinde tesisin evre görevlilerinin evre mevzuatı ile ilgili bilgi durumu ve yeterliliği hakkında katılımcıların %40'lık kısmının katılmadığı ve tesisteki evre görevlilerinin evre mevzuatı ile ilgili bilgi durumlarının yetersiz olduğu belirlenmiştir. Sonuçlar Tablo 4.2.15. ve Grafik 4.2.15.' de verilmiştir.

Seçenekler	Kişi	Yüzde (%)
Katılmıyorum	20	40,0
Kararsızım	14	28,0
Katılıyorum	15	30,0
Tamamen Katılıyorum	1	2,0
Toplam	50	100,0

Tablo 4.2.15. evre denetimlerinde tesisin evre görevlilerinin evre mevzuatı ile ilgili bilgi durumu ve yeterliliği hakkında ne düşünöyorsunuz?

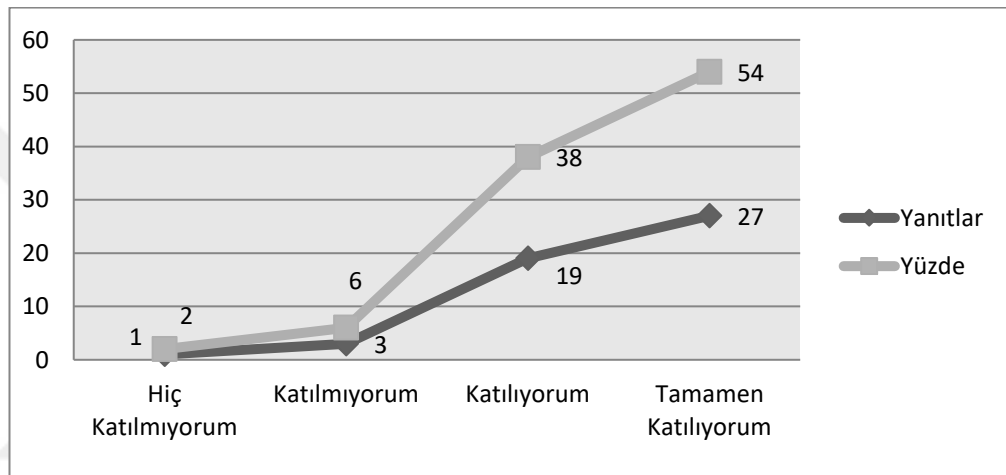

Grafik 4.2.15. evre denetimlerinde tesisin evre görevlilerinin evre mevzuatı ile ilgili bilgi durumu ve yeterliliği hakkında ne düşünöyorsunuz?

evre denetimlerinde, tesislerin evre görevlisi bulundurmasının denetime etkisi olup olmadığını belirlemek amacıyla belirlediğimiz probleme katılımcıların 1'i hiç katılmıyorum, 3'ü katılmıyorum, 19'u katılıyorum, 27'sinin tamamen katıldığı, ayrıca kararsız yanıtını veren olmadığı belirlenmiştir. Bu sonuçların en önemli nedeninin ise tesislerde evre görevlisi bulundurmayıp mevcut olan problemlerin tamamının danışmanlık firmalarına yüklenmesi olarak belirlenmiştir. Sonuçlar Tablo 4.2.16. ve Grafik 4.2.16' da verilmiştir.

Seçenekler	Kişi	Yüzde (%)
Hiç Katılmıyorum	1	2,0
Katılmıyorum	3	6,0
Katılıyorum	19	38,0
Tamamen Katılıyorum	27	54,0
Toplam	50	100,0

Tablo 4.2.16. evre denetimlerinde, tesislerin evre görevlisi bulundurmasının denetime etkisi olduğunu dőşünüyor musunuz?

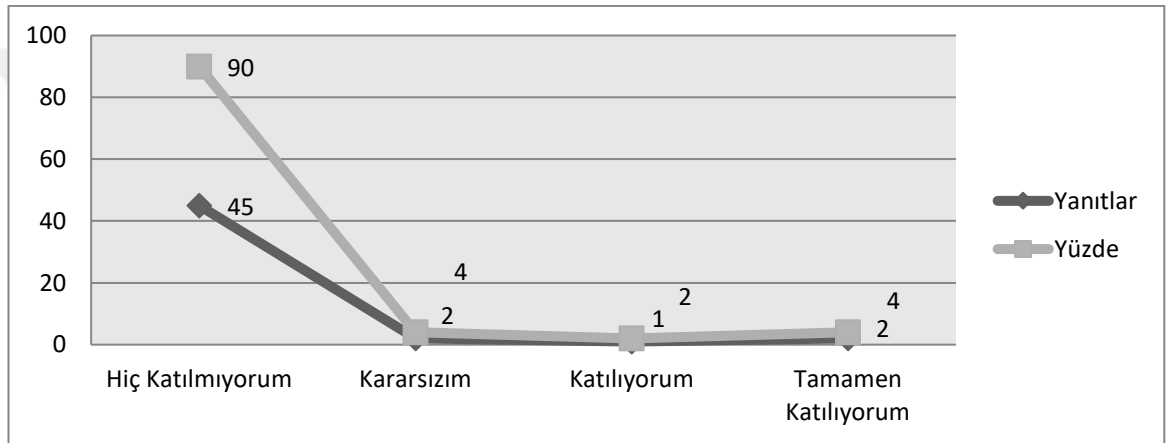

Grafik 4.2.16. evre denetimlerinde, tesislerin evre görevlisi bulundurmasının denetime etkisi olduğunu dőşünüyor musunuz?

Bilindiği üzere evre görevlisi olmak için mühendislik fakóltesi, fen-edebiyat fakóltesi ve veterinerlik fakóltesi mezunu olmak yeterli görölmektedir. Bizde mühendislik fakóltesi, fen-edebiyat fakóltesi ve veterinerlik fakóltesi mezunlarının evre görevlisi olarak çalışmasını uygun buluyor musunuz sorusunu katılımcılara yönelttiğimizde katılımcıların 45'i hiç katılmıyorum, 2'si kararsızım, 1'i katılıyorum, 2'sinin tamamen katıldığı belirlenmiştir. Ayrıca katılmıyorum yanıtını veren olmamıştır. Mühendislik fakóltesi, fen-edebiyat fakóltesi ve veterinerlik fakóltesi mezunlarının evre görevlisi olarak çalışmasını katılımcıların %90'ının hiç katılmıyorum yanıtını vererek, doğru bulmadıkları belirlenmiştir. Bu sonuçlarda lisans eğitimi evre mühendisliği olmayan kişilerin basit bir eğitime katılıp sektöre girebilmeleri ve kendi alanları olmadığı için oluşan çeşitli problemler olarak öngörölmüştür. Sonuçlar Tablo 4.2.17. ve Grafik 4.2.17.' de verilmiştir.

Seçenekler	Kişi	Yüzde (%)
Hiç Katılmıyorum	45	90,0
Kararsızım	2	4,0
Katılıyorum	1	2,0
Tamamen Katılıyorum	2	4,0
Toplam	50	100,0

Tablo 4.2.17. Mühendislik fakültesi, fen-edebiyat fakültesi ve veterinerlik fakültesi mezunlarının evre görevlisi olarak çalışmasını uygun buluyor musunuz?

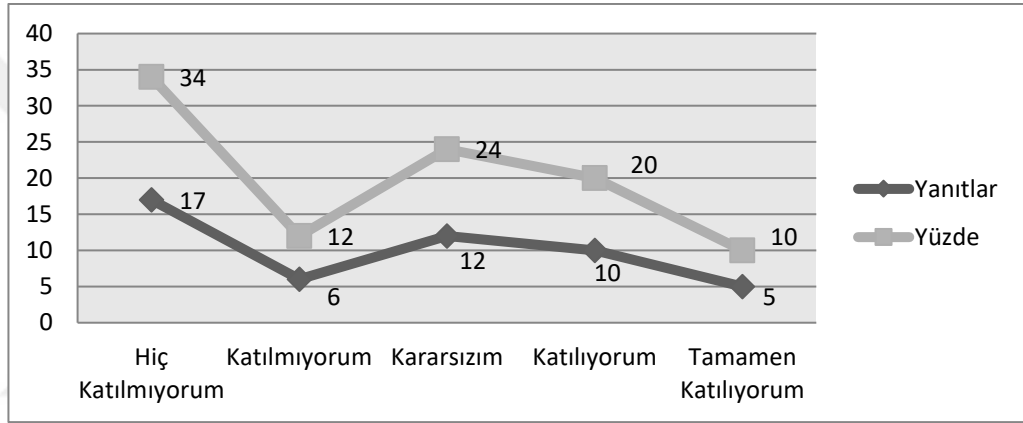

Grafik 4.2.17. Mühendislik fakültesi, fen-edebiyat fakültesi ve veterinerlik fakültesi mezunlarının evre görevlisi olarak çalışmasını uygun buluyor musunuz?

evre mühendisleri adına işletmelerin danışmanlık hizmeti anlamında kısıtlanıp ağır çalışma şartlarından ve hak edilen değerin gösterilmesi adına bir problem belirlenmiştir. Bizde bu nedenle katılımcılara evre yönetmeliğinde bulunan danışmanlık hizmeti alabilecek firmaların hizmet anlamında kısıtlanmaları gerekli midir sorusunu yönelttiğimizde katılımcıların 17'si hiç katılmıyorum, 6'sı katılmıyorum, 12'si kararsızım, 10'u katılıyorum ve 5'inin ise tamamen katıldığı belirlenmiştir. evre yönetmeliğinde bulunan danışmanlık hizmeti alabilecek firmaların hizmet anlamında kısıtlanmaları problemine katılımcıların %34'ünün hiç katılmadığı gözlemlenmiştir. Sonuçlar Tablo 4.2.18. ve Grafik 4.2.18.' de verilmiştir.

Seçenekler	Kişi	Yüzde (%)
Hiç Katılmıyorum	17	34,0
Katılmıyorum	6	12,0
Kararsızım	12	24,0
Katılıyorum	10	20,0
Tamamen Katılıyorum	5	10,0
Toplam	50	100,0

Tablo 4.2.18. evre yönetmeliğinde bulunan danışmanlık hizmeti alabilecek firmaların hizmet anlamında kısıtlanmaları gerekli midir?

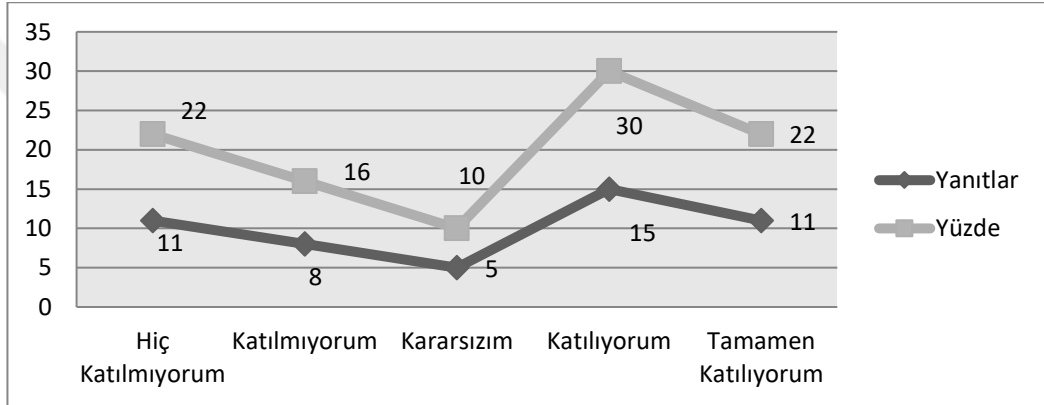

Grafik 4.2.18. evre yönetmeliğinde bulunan danışmanlık hizmeti alabilecek firmaların hizmet anlamında kısıtlanmaları gerekli midir?

evre yönetimi hizmetleri hakkında yönetmeliğin 30 Temmuz 2019 tarihli ve 30847 sayılı resmi gazetede belirtildiği üzere evre danışmanlık firmaları için 3/4 evre görevlisi bulundurma şartı mevcut. Biz de katılımcılara bu şartı doğru buluyor musunuz sorusunu yönelttiğimizde katılımcıların 11'i hiç katılmıyorum, 8'i katılmıyorum, 5'i kararsızım, 15'i katılıyorum ve 11'inin ise tamamen katıldığı belirlenmiştir. evre danışmanlık firmaları için 3/4 evre görevlisi bulundurma şartına katılımcıların %30'unun katıldığı, %22'sinin ise tamamen katıldığı gözlemlenmiştir. Bu sonucun nedeni ise 3/2 şartının revize edilerek 3/4'e çıkarılması olarak öngörülmüştür. Sonuçlar Tablo 4.2.19. ve Grafik 4.2.19.' da verilmiştir.

Seçenekler	Kişi	Yüzde (%)
Hiç Katılmıyorum	11	22,0
Katılmıyorum	8	16,0
Kararsızım	5	10,0
Katılıyorum	15	30,0
Tamamen Katılıyorum	11	22,0
Toplam	50	100,0

Tablo 4.2.19. evre danışmanlık firmaları için 3/4 evre gevlisi bulundurma şartını doğru buluyor musunuz?

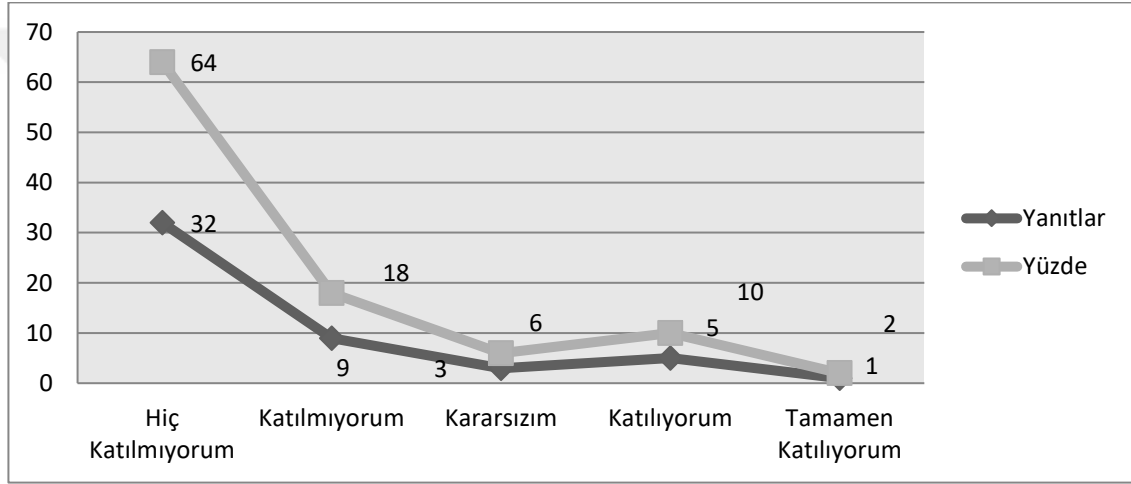

Grafik 4.2.19. evre danışmanlık firmaları için 3/4 evre gevlisi bulundurma şartını doğru buluyor musunuz?

evre danışmanlık firmalarının ve evre gevlilerinin genel anlamda yakındığı durumlardan biriside firmaların izin lisans secinde yapılması gerekenleri yapmayıp danışmana yikleme durumu idi. Bizde katılımcılara firmaların izin lisans secinde yapılması gerekenleri yapmayıp danışmana yiklemesini doğru buluyor musunuz sorusunu yonelttik. Bu probleme katılımcıların 32'si hiç katılmıyorum, 9'u katılmıyorum, 3' kararsızım, 5'i katılıyorum ve 1'inin tamamen katıldığı belirlenmiştir. Firmaların izin lisans secinde yapılması gerekenleri yapmayıp danışmana yiklemesini katılımcıların %64' hiç katılmıyorum yanıtını vermiştir. Dolayısıyla hem işletme hem de danışmanlık firmasını ilgilendiren bu secre tüm sorumluluğunun danışmanlıklara yüklenmesinin tamamen yanlış olduğu belirlenmiştir. Sonuçlar Tablo 4.2.20. ve Grafik 4.2.20.' de verilmiştir.

Seçenekler	Kişi	Yüzde (%)
Hiç Katılmıyorum	32	64,0
Katılmıyorum	9	18,0
Kararsızım	3	6,0
Katılıyorum	5	10,0
Tamamen Katılıyorum	1	2,0
Toplam	50	100,0

Tablo 4.2.20. Firmaların izin lisans sürecinde yapılması gerekenleri yapmayıp danışmana yüklemesini doğru buluyor musunuz?

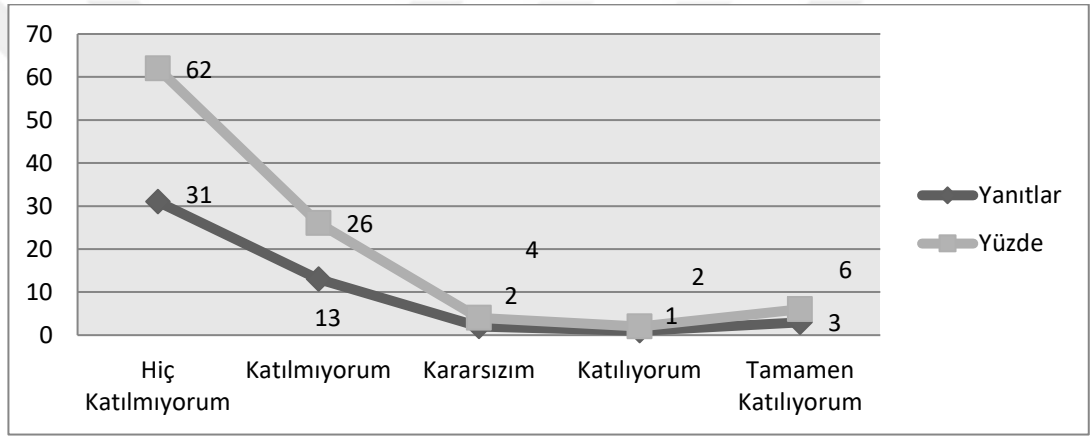

Grafik 4.2.20. Firmaların izin lisans sürecinde yapılması gerekenleri yapmayıp danışmana yüklemesini doğru buluyor musunuz?

Firmaların iç tetkik ve aylık değerlendirme raporlama sürecinde mevcut sorun ve eksiklikler tamamen doğru olduğu halde kabul etmemeleri gibi bir durum danışmanlık sektöründe sık yaşanan problemler arasında gelmektedir. Katılımcılara yöneltilen firmaların iç tetkik ya da aylık değerlendirme raporuna yazılan bilgiler doğru olduğu halde yazılanları kabul etmemesi durumuna katılıyor musunuz sorusuna katılımcıların 31'i hiç katılmıyorum, 13'ü katılmıyorum, 2'si kararsızım, 1'i katılıyorum ve 2'sinin ise tamamen katıldığı belirlenmiştir. Ayrıca katılımcıların %62'sinin hiç katılmadığı gözlemlenmiştir. Bu sonuçla danışmanlık firmaları ve çevre görevlileri iç tetkik ve aylık değerlendirme raporu aşamasında yaşanan bu problemin net bir şekilde doğru olmadığını belirtmişlerdir. Bunun nedeni ise işletmelerin yazılan bilgileri kabul etmese bile danışmanlık firmasını ilgilendiren bir durum olmamasıdır. Sonuçlar Tablo 4.2.21. ve Grafik 4.2.21' de verilmiştir.

Seçenekler	Kişi	Yüzde (%)
Hiç Katılmıyorum	31	62,0
Katılmıyorum	13	26,0
Kararsızım	2	4,0
Katılıyorum	1	2,0
Tamamen Katılıyorum	3	6,0
Toplam	50	100,0

Tablo 4.2.21. Firmaların iç tetkik ya da aylık değerlendirme raporuna yazılan bilgiler doğru olduğu halde yazılanları kabul etmemesi durumuna katılıyor musunuz?

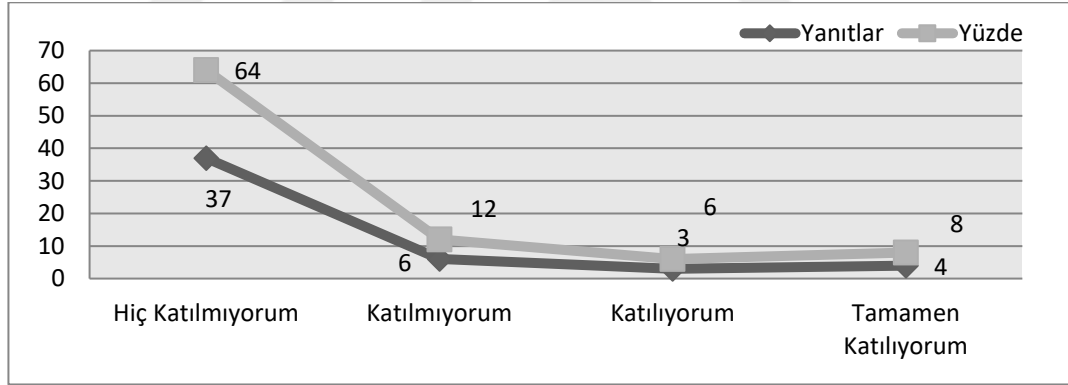
Grafik 4.2.21. Firmaların iç tetkik ya da aylık değerlendirme raporuna yazılan bilgiler doğru olduğu halde yazılanları kabul etmemesi durumuna katılıyor musunuz?

Tesislerde olan eksiklik ve bazı problemlerin firmaya iletilip, ÇŞB tarafından da aynı eksiklik ve problemlerin belirtildiği halde tesisin haberi yokmuş gibi yapıp, ayrıca bu aşamada danışmana yüklenmesi gibi bir problemin olduğu tespit edilmiştir. Bizde katılımcılara tesiste olan eksiklikleri firmaya iletildiği halde Bakanlık tarafından aynı eksiklikleri belirtmesi durumunda firmanın konu hakkında bilgisi yokmuş gibi yapması ve danışmanın yaptırmadığını söylemesi durumuna katılıyor musunuz sorusunu yönelttik. Bu probleme katılımcıların 37'si hiç katılmıyorum, 6'sı katılmıyorum, 3'ü katılıyorum, 4'ünün tamamen katıldığı belirlenmiştir. Ayrıca bu probleme kararsızım yanıtını veren olmamıştır. Tesiste olan eksiklikleri firmaya iletildiği halde bakanlık tarafından aynı eksiklikleri belirtmesi durumunda firmanın konu hakkında bilgisi yokmuş gibi yapması ve danışmanın yaptırmadığını söylemesi durumuna katılımcıların

%64'lük kısmı hiç katılmıyorum yanıtını vermiştir. Yüzdelerden de anlaşılacağı üzere katılımcılar bu problemin doğruluğunu net bir şekilde belirtmişlerdir. Sonuçlar Tablo 4.2.22. ve Grafik 4.2.22.' de verilmiştir.

Seçenekler	Kişi	Yüzde (%)
Hiç Katılmıyorum	37	74,0
Katılmıyorum	6	12,0
Katılıyorum	3	6,0
Tamamen Katılıyorum	4	8,0
Toplam	50	100,0

Tablo 4.2.22. Tesiste olan eksiklikleri firmaya iletildiği halde bakanlık tarafından aynı eksiklikleri belirtmesi durumunda firmanın konu hakkında bilgisi yokmuş gibi yapması ve danışmanın yaptırmadığını söylemesi durumuna katılıyor musunuz?

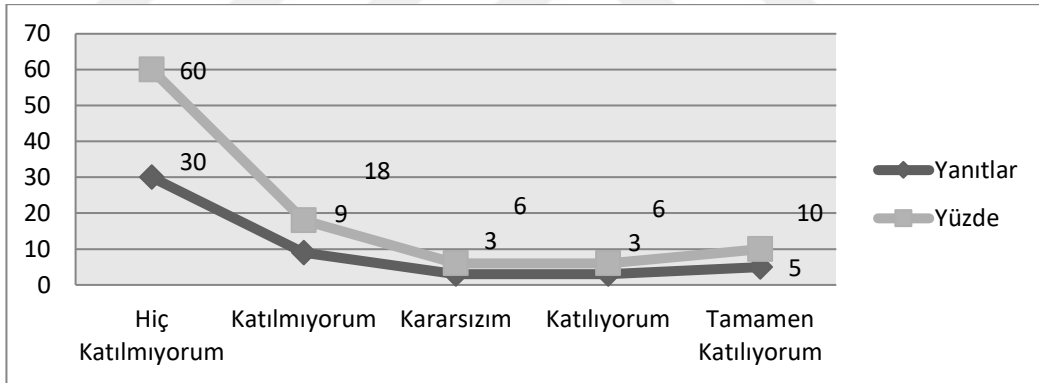
Grafik 4.2.22. Tesiste olan eksiklikleri firmaya iletildiği halde bakanlık tarafından aynı eksiklikleri belirtmesi durumunda firmanın konu hakkında bilgisi yokmuş gibi yapması ve danışmanın yaptırmadığını söylemesi durumuna katılıyor musunuz?

Danışmanlıkları yapılan işletme ve firmalar çevre danışmanlık hizmetlerini her zaman maliyet olarak görmüşlerdir. Fakat danışmanlık hizmeti almaları işletmeler açısından daha önemli yaptırım ve cezai durumlardan kurtulmaları anlamına gelmektedir. Katılımcılara bu hususta yönelttiğimiz firmaların danışmanlıkları maliyet görmesi durumuna katılıyor musunuz problemine katılımcıların 30'u hiç katılmıyorum, 9'u katılmıyorum, 3'ü kararsızım, 3'ü katılıyorum ve 5'inin ise tamamen katıldığı belirlenmiştir. Katılımcıların %60'ı hiç katılmıyorum yanıtını vererek danışmanlık

hizmetinin kesinlikle maliyet olarak görülmemesi gerektiğini belirtmişlerdir. Bu sonucun nedeni ise işletmelerin herhangi bir cezai durumlarının danışmanlık ücretlerinden çok daha yüksek rakamlar ödemek zorunda kalacak olmalarıdır. Sonuçlar Tablo 4.2.23. ve Grafik 4.2.23.' de verilmiştir.

Seçenekler	Kişi	Yüzde (%)
Hiç Katılmıyorum	30	60,0
Katılmıyorum	9	18,0
Kararsızım	3	6,0
Katılıyorum	3	6,0
Tamamen Katılıyorum	5	10,0
Toplam	50	100,0

Tablo 4.2.23. Firmaların danışmanlıkları maliyet görmesi durumuna katılıyor musunuz?

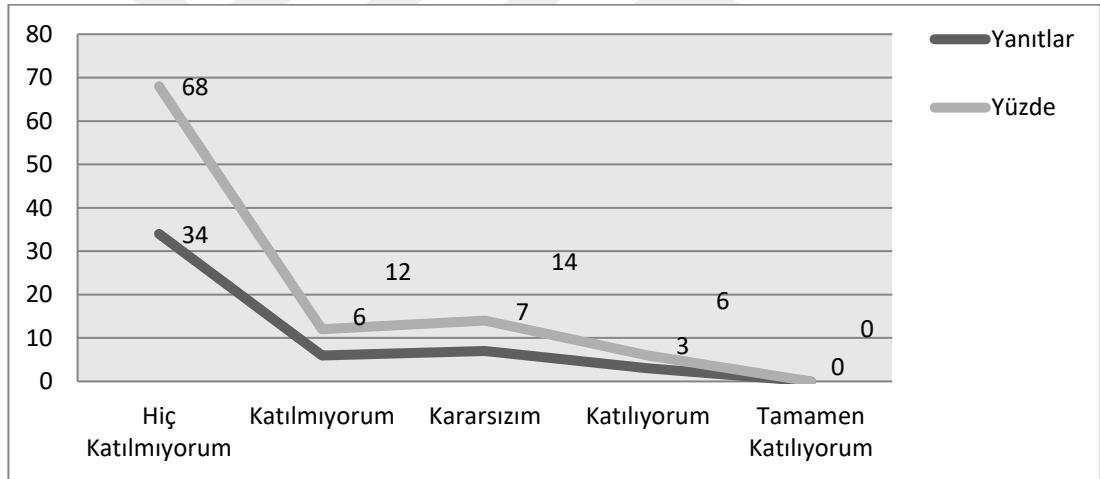
Grafik 4.2.23. Firmaların danışmanlıkları maliyet görmesi durumuna katılıyor musunuz?

Tabi tüm bu danışmanlık sektöründeki problemlerle beraber çevre görevlilerinin aldıkları maaş durumlarını ve danışmanlık ücretlerini ele alarak ne düzeyde memnun olduklarını belirlemek amacı ile katılımcılara danışmanlık sektöründe aldığınız ücretlerden memnun musunuz sorusunu yönelttik. Katılımcıların 34'ü hiç katılmıyorum, 6'sı katılmıyorum, 7'si kararsızım, 3'ünün katıldığı belirlenmiştir. Ayrıca maaş ve danışmanlık ücretlerinin memnuniyet durumuna tamamen katılanın olmadığı gözlemlenmiştir. Danışmanlık sektöründe alınan ücretler ve maaş durumuna, katılımcıların %68'i hiç katılmıyorum yanıtını vererek memnuniyetsizliklerini belirtmişlerdir. Yapılan çalışmada hem çevre görevlileri hem de danışmanlık firma

sahipleri olduğundan iki taraflı bir memnuniyetsizlik ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlar çevre danışmanlık sektöründe yapılan işlerin sabit bir ücreti olmayıp, piyasada çok çeşitli fiyatların olmasından kaynaklanmaktadır. Sonuçlar Tablo 4.2.24. ve Grafik 4.2.24' de verilmiştir.

Seçenekler	Kişi	Yüzde (%)
Hiç Katılmıyorum	34	68,0
Katılmıyorum	6	12,0
Kararsızım	7	14,0
Katılıyorum	3	6,0
Toplam	50	100,0

Tablo 4.2.24. Danışmanlık sektöründe aldığınız ücretlerden memnun musunuz?

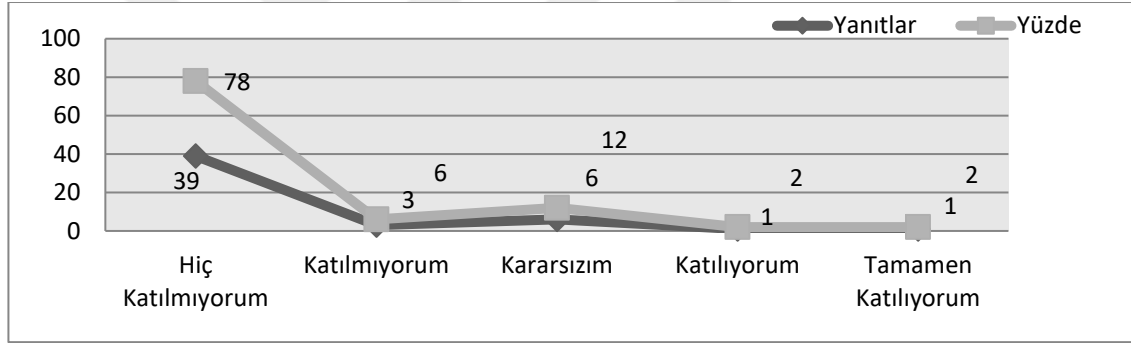
Grafik 4.2.24. Danışmanlık sektöründe aldığınız ücretlerden memnun musunuz?

Bilindiği üzere çevre mühendisliği bilimi hariç diğer bilim dallarının lisans eğitimlerinden mezun olan kişilerde çevre görevlisi olarak görev alabilmektedir. Katılımcılara yönelttiğimiz çevre mühendisliği hariç diğer branşlardan personellerin çevre görevlisi olarak çalışmasını ne düzeyde doğru buluyorsunuz problemine katılımcıların 39'u hiç katılmıyorum, 3'ü katılmıyorum, 6'sı kararsızım, 1'i katılıyorum ve 1'inin ise tamamen katıldığı belirlenmiştir. Ayrıca katılımcıların %78'inin bu problemi doğru bulmadığı belirlenmiştir. Bu sonuçların nedeni ise lisans eğitimi çevre mühendisliği olmayıp çevre görevlisi olarak görev yapan kişilerin sektöre çok fazla

katkıda bulunamayıp, mevcut çevre mühendislerine iş anlamında engel olmalarıdır. Sonuçlar Tablo 4.2.25. ve Grafik 4.2.25.' de verilmiştir.

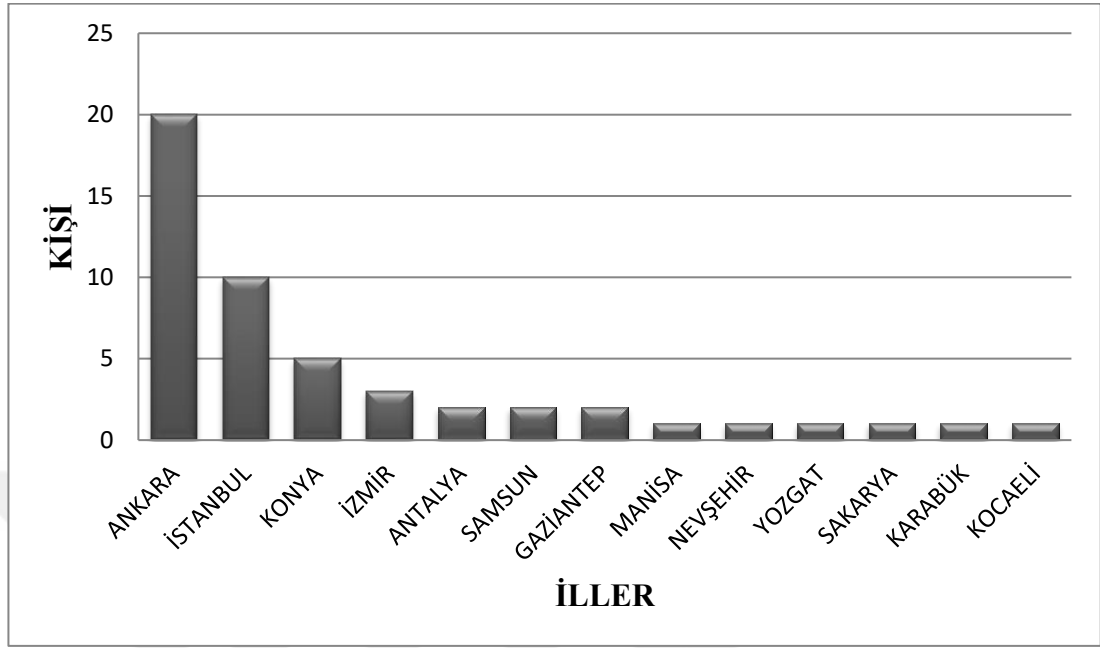
Seçenekler	Kişi	Yüzde (%)
Hiç Katılmıyorum	39	78,0
Katılmıyorum	3	6,0
Kararsızım	6	12,0
Katılıyorum	1	2,0
Tamamen Katılıyorum	1	2,0
Toplam	50	100,0

Tablo 4.2.25. Çevre mühendisliği hariç diğer branşlardan personellerin çevre görevlisi olarak çalışmasını ne düzeyde doğru buluyorsunuz?

Grafik 4.2.25. Çevre mühendisliği hariç diğer branşlardan personellerin çevre görevlisi olarak çalışmasını ne düzeyde doğru buluyorsunuz?

Yapılan bu çalışmada anket çalışmasına 13 ilden firma ve çevre mühendisleri katılım sağlamıştır. Elde edilen verilere göre yapılan anket çalışmasına en fazla katılım Ankara ilinden gelirken, bu katılım sayısını İstanbul ve Konya takip etmiştir. Gelen yüksek katılımın Ankara'dan olması ile ilgili olarak bakanlığın ve çevre danışmanlık firmalarının önemli bir kısmının Ankara'da olması ön görülmüştür. Sonuçlar Tablo 4.2.26. ve Grafik 4.2.26.' da verilmiştir.

Grafik 4.2.26. Anket Çalışmasına Katılım Sağlayan İller

4.4. Çevre Danışmanlık Sektöründe Yaşanan Sorunlarla İlgili Çözüm Önerileriniz Nelerdir? Sorusuna Anketlerden Gelen Yanıtlar

- Çevre danışmanlık firmalarında çevre mühendislerine gereken önem verilmemektedir. Çok düşük maaşlarla çevre mühendisleri çalıştırılmaktadır.
- Çözüm önerisi olarak; Bilindiği üzere ölçüm laboratuvarlarına bakanlık, MELBES sistemini oluşturarak bu sektörün maddi manevi tüm şartlarını iyileştiren bir hamlede bulunmuştur. Dileriz ki çevre danışmanlık sektörlerine de benzer hamleler gelerek çalışma şartlarımız iyi yönde artar.
- Çevre danışmanların firmaların üzerinde aldığı ücretlerin taban fiyatların oluşturulması ve çevre danışmaların yapıldığı işlem eksikliklerin bakanlık tarafından incelenip danışmanların işlerinin eksik yaptığında cezayı işlem uygulanması gerekir.
- Bakanlık denetimlerinin arttırılarak işin ciddiyetinin özel firmalara ve resmi kurumlara hissettirilmesi ve cezai işlemlerde çekingen davranılmaması gerekmektedir.

- Danışmanlık ücretlerinin ücret tabanlarına sınırlama getirilmeli ve özel firma ve resmi kurumların çevre yönetim hizmetleri ile ilgili işlemleri maliyet olarak görmemesi için devlet desteği sağlanmalıdır. İl müdürlüğü denetimleri periyodik olarak yapmalı, bunun için bünyesinde yeterli sayıda çevre mühendisi bulundurmalıdır. Danışman firmaların cezai sorumluluklarına düzenleme getirilmeli.
- Çevre danışmanlık hizmetlerinin yalnızca çevre mühendisleri tarafından yapılması zaruridir. Danışmanlığını yaptığımız firmalara eksikliklerini bildirmemize rağmen bu eksikliklerin giderilmesi uzun zaman almaktadır. Firmalara yaptırım yetkisi ya da denetim talebi isteme hakkı verilmelidir. Çevre görevlisi ücret tabanı denetlenmeli hak kayıpları giderilmelidir.
- Çevre mevzuatı, danışmanlık sektörü için büyük ölçüde yeterlidir fakat yetkili mercilerin denetimdeki zayıflığı işin ciddiyetine gölge düşürmektedir. Denetim yetersizliği sebebiyle danışmanlık firmaları yapılacak işe gereğinden düşük teklif vermekte ve işi layığıyla yerine getirememektedir. Bu sorunun çözümü için Bakanlık bir asgari fiyat tarifesi düzenleyebilir. Ayrıca bir çevre görevlisinin üstelenebileceği tesis puanı 16 olarak belirlenmiştir. Bir çevre görevlisinin 16 tesisin çevre mevzuatınca uygunluğunu her anlamda sağlaması realitede pek mümkün değildir.
- Haftalık mevzuat toplantısı yapılmalı, böylece sık sık mevzuatların üzerinden geçilmiş olacak, bilgi birikimi artacak.
- Çevre mühendisliğinde kanunların personel eğitim verilerek değerlendirilmesi ve maaşların ideal ölçülere göre artması.
- Çevre danışmanlık sektöründe yapılan iş karşılığı hakkımızı alamıyoruz ve bu konuda firmaların daha duyarlı olmasını istemekteyiz.
- Çevre danışmanlık hizmeti verilmeye başlanan ilk yıllardan beri bu sektörde hizmet veren bir çevre mühendisi olarak, öncelikle toplumda etkin bir çevre bilincinin oluşturulması gerektiğine inanıyorum, yatırımcılar/işletmeler, işleri ile her şeyi planladıktan sonra çevre konularını mevzuat zorunluluğu çerçevesinde görerek yapmamalıdır. Planlama aşamasında gerekli önem gösterilmelidir. Ülkemizde tesislerin uyması gereken mevzuat yükü oldukça fazla olup, bunlara zemin tesis edecek bir altyapı maalesef yoktur. Bizler zaman zaman işletmeciler

ile bakanlık arasında sıkışmaktayız. Hizmet vermeye başladığımız yılları göz önüne alırsak kendimizi kabul ettirmemiz zaman aldı, ancak çok yol kat ettiğimizi düşünmekteyim. Artık gittiğimiz çoğu işletmelerde saygıyla karşılanıyoruz. Daha iyi yerlere gelinebilmesi için mevzuatların, ilgili Bakanlık ve devlet politikalarının bizleri desteklemesi gerekmektedir ve toplumumuzda çevre bilincinin artması gerekmektedir. Maalesef multi-disipliner bir dal alan çevre mühendisliği gibi çevre danışmanlığın lokomotif olduğu çevre sektöründe de ortaya konulan bir soru ve görüş için muâllâklarla karşılaşmaktayız. Bakanlık ayrı bir cevap, yorum, görüş, İl Müdürlükleri ayrı bir cevap, yorum görüş verebilmektedir. Net bir cevap alınamaması, aynı konuda farklı uygulamaların yapılması, İşletmeci gözünde bizim saygınlığımızı azaltmaktadır. Maalesef yaz-boz tahtası durumu söz konusu olmaktadır. Sistemin, izin/beyan işlemlerini gerçekleştirdiğimiz elektronik sistemlerin sürekli değişmesi bizi bu süreçte yıpratmıştır. İşletmeciler çevre danışmanlarıyız diye birçok alakasız iş yükünü bize yüklememeliler, bizi sorumlu tutmamalılar. Ayrıca sektörlere göre denetim mekanizmasının çok yeterli olmadığını düşünüyorum. Denetim yapan personellerin bilgisi yetersiz. Denetime gelen memurların çevre görevlilerini tutacakları denetim tutanaklarını kolaylaştıran, ilgili belgeleri temin eden kişiler olarak görme zihniyetinden uzaklaşmaları gerekmektedir.

- Çevre danışmanlık firması olarak faaliyet gösteren firmaların, yamyam gibi davranarak, çok düşük fiyata verdikleri hizmetler, bizim fiyatlarımızın sorgulanmasına sebep olmaktadır. Bu durum, çalıştığımız veya onların çalıştığı tesislerde mühendislik mesleğine saygıyı da azaltmaktadır. Çevre danışmanlık firmalarında biz personel istihdam ettiğimiz halde bazı firmalar diploma kiralamakta, dolayısıyla personeli daha ucuza çalıştırmaktadır. Bu nedenle de daha düşük fiyatlar verebilmektedirler. Çevre danışmanının başka herhangi bir işte çalışmaması gerekmektedir, zira yapılan iş ciddi bir iştir ve konsantrasyon, iş takibi ve ilgi istemektedir. Oysaki bazı üniversite hocaları hem hocalık, hem danışmanlık yapmaktadırlar. Ayrıca resmi kurumlarda çalışan bir takım insanlar da aynı işi yürütebilmekte, Kurum/üniversite kimliklerini kullanarak tercih edilebilir hale gelmektedir. Bu piyasaya yetiştirilmek üzere çıkan Mühendislere ciddi haksızlıktır.

- ÇŞB' in uygulamaya koyduğu MELBES sistemi gibi tesislere çevre danışmanlık firmalarını bakanlığın kendisi sistem üzerinden atama yapması gerekmektedir. Böylece sunulacak hizmet için aylık birim fiyatlarda sabit bir rakam belirlenmiş olup tarafsız bir denetim yapılması sağlanmış olacaktır. Şu an sektörde çok büyük bir fiyat rekabeti olduğu için verilen hizmetin kalitesi de aynı oranda düşmektedir.
- Danışmanlık firmalarının büyük şehirlerden gelip küçük şehirlerdeki tesislere dadanmasına katılmıyorum. Yönetmelikte bulunduğu il ve yakın iller deki tesislere bakılabilmesi gerektiği hususu eklenmelidir. Bu durumu defalarca öneri olarak sunduğumuz halde gerçekleştirilmemiştir.
- ÇİLY kapsamında uygulamada bir takım sorunlar yaşanmaktadır. Şöyle ki çevre izni kapsamında izin alınma aşamasında istenen belgeler gereği tesisin işletmede olması gerekmektedir. Bu belgelerin tamamlanması oldukça uzun zaman alabilmektedir. Çevre izni ilk aşaması olan GFB alınması uzun süre aldığından tesisler işlevini tamamlamış olmaktadır. Bu nedenle çevre izni almanın bir önemi kalmamaktadır. Diğer taraftan yönetmelik kapsamında yer alan çevre iznine tabi tesislerin buldukları yerde bir yıldan az kalması halinde yönetmelik hükümlerinden muafiyet getirilmektedir. Bu durumda işletmeler önce bir yıl izin alıp arkasından bu süreci izinsiz uzatabilmektedirler. Yönetmeliğin bu doğrultuda gözden geçirilerek Çevre izni için gerekli belgelerin tamamlanması hususunda kolaylık sağlanması dolayısıyla sürecin kısaltılması gerekmektedir.
- Çevre danışmanlık firmalarının tesislere lisans alırken bazı hususları göstermelik yapmalarını doğru bulmuyorum. İşletmecinin çıkarlarına göre değil çevre mevzuatına göre hareket edilmelidir. Çevre mühendislerinin ücretlerinin arttırılması gerekmektedir. Çevre görevlisi kişi başına düşen firma sayısının azaltılması işsizliğin azalmasını sağlayabilir.
- Bir çevre görevlisi olarak yaptırım hakkımızın olması gerektiğini düşünüyorum. İşletmelerde olan eksikliklerin bir an önce giderilebilmesi için yetkilerimizin araştırılması gerekiyor. Çünkü firma yetkilileri bizleri boş işlerle uğraşan kişiler olarak görüyor.

- Firmaların personel maaşlarına bakanlık tarafından bir havuz sistemi oluşturulup, sabit bir düzene oturtması çevre mühendisleri için çok daha faydalı olacaktır.
- Çevre danışmanlık yönetmeliklerinin sürekli değişmesi sektörü olumsuz etkilemektedir. Personeller açısından ağır çalışma şartları revize edilip, danışmanlık ücretleri bakanlıkça minimum ücretler belirlenmelidir.
- Çevre danışmanlık sektöründe yaşanan en büyük sıkıntı bakanlığın firmaları sıkıştırmayıp, çevre görevlilerini ve çevre danışmanlık firmalarını sıkıştırması, firmanın hatasını görmezden gelip sürekli çevre görevlilerine ceza yağdırması kabul edilemez. Çevre izin ve lisansa tabi olan tesislerin lisans aldıktan sonra firmalara ya da çevre görevlilerine gerek yokmuş gibi ima veren mevzuatta cümleler kurması, lisans süresi sonrasında çevre danışmanı veya görevlisinin olup olmadığını sistem üzerinden görme imkânı varken ceza vermemesi gerekmektedir. Çevre görevlilerine ve çevre danışmanlık firmalarına ise anında ceza uygulaması çevre danışmanlık firmalarında çalışan kişiler için başka firmada çalışamaz kısıtlamasını getirmemesi gerekir.
- ÇBS yazılı ayrıca sıkıntı, çevre görevlisinin yaptığı başvuruları koordinatör çevre görevlisi takip edememekte, sistem üzerinden görememektedir. E-devlet uygulamasına geçmesi ile firma yetkililerine e devlet, e imza işlemlerini yaptırması, sözleşmeyi yükletmesi vb. işlemleri firma yetkililerinin yapmak istememesi, çok uluslu, yabancı sermayeli firmalarda şirketlerde sözleşmelerin onayı, işlemleri sırasında sıkıntı yaşanması. Eksikliklerin yazılması ile iç tetkiklerin bakanlık sayfasına yüklenmesi işlemi devreye girmedi. Çevre denetimine gelen bakanlık personelinin çevre danışmanlık firmalarını tesiste tam zamanlı çalışan personel olarak görmesi ve tüm yükümlülüklerin yerine getirilmemesinden çevre görevlisini sorumlu tutar gibi denetlemede bulunması. Çevre danışmanlık firmalarının uyguladığı fiyat politikalarının ve hizmetinin farklılık göstermesi firmaların ve çevre danışmanlık firmalarının sorunlarını arttırmaktadır. Çevre laboratuvarlarında olduğu gibi sistemin kurulması gerekmektedir. Çevre görevlisi, çevre danışmanlık hizmetlerinin yerelde verilmesi gerekir. Ankara ilinden 81 ile çevre danışmanlık hizmeti verilmemelidir. Çevre görevlilerine, TMGD uzmanlığı hizmeti, İSG hizmeti vb. hizmetler yüklenmemelidir.

- Emek verip meslek edindiğimiz evre mühendisliğinden evre danışmanlık firmalarının sahipleri bizi mesleğimizden soğutuyorlar. Her işveren tecrübe istemektedir. Tecrübe olmayınca asgari ücret gibi bir ücretle bizlerin mesleklerini hafife alıyorlar. Maaş ücretlerine bakanlığın müdahale edip düzenleme yapması gerekiyor.

BÖLÜM 5

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu çalışma Türkiye’de çevre danışmanlık firmalarında tecrübesi olan ve hâlihazır da çalışan, çevre mühendislerinin elektronik posta ortamında katılımlarıyla gerçekleşmiştir. Anket çalışmamız da katılımcıların cinsiyet, yaş, eğitim, mesleki deneyim, medeni durum, faaliyet gösterilen il ve aylık gelir düzeyi gibi kişisel durumlar da ele alınmıştır. Yapılan tüm veri analizleri tez çalışması sürecindeki mevcut yasa, tüzük ve yönetmelikler ele alınarak yapılmıştır.

Anket çalışmasında sektörde belirlediğimiz problemler haricinde, katılımcıların demografik bilgileri de ele alınmıştır.

Araştırmada katılımcıların % 52’si kadın, %48’inin erkek olduğu belirlenmiştir. Görüldüğü üzere kadın katılımcıların ağırlıklı olduğu belirlenmiştir. Ayrıca %64’ünün ise 21-30 yaş aralıklarında olduğu, eğitim düzeyleri ise %80 oranında lisans, %20’si ise yüksek lisans-doktora düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Katılımcılar medeni hâliniz nedir sorusuna %72 oranında evli, %28 oranında ise bekâr olarak yanıt vermişlerdir. Mesleki deneyimleri ise %62 oranında 1-5 yıl aralığında belirlenmiştir. Aylık gelir düzeyleri ise %64 oranında 2001-3000 TL aralığında olduğu belirlenmiştir. Anket çalışmasına katılım sayısının %60’lık kısmı ise Ankara ve İstanbul’da faaliyet gösteren firma ve çevre mühendislerinden oluşmaktadır.

Sektörde çok karşılaşılan problemlerden birisinin de yasa, tüzük ve yönetmeliklerdeki çalışma sistemlerindeki bazı eksiklik ve memnuniyetsizlikler olduğu görülmüştür. Ankette yer alan çevre mühendisleri ve çevre görevlilerinin yasa, tüzük ve yönetmeliklerde belirtilen çalışma sistemlerinden memnun musunuz sorusuna katılımcıların ankette verdiği yanıtlara göre; 18 kişi hiç katılmıyorum, 14 kişi katılmıyorum, 9 kişi kararsızım, 7 kişi katılıyorum derken 2 kişi ise tamamen katılıyorum yanıtlarını verdikleri belirlenmiştir. Sonuçlara bakıldığında hiç katılmıyorum yanıtı diğer seçeneklere göre ağır basmıştır. Sonuçlar ele alındığında ilgili yasa, tüzük ve yönetmeliklerde iyileştirmelerin yapılması öngörülmüştür.

Çevre mühendisi ve çevre görevlilerinin lisans eğitiminde ve\veya sonrasında çevre mühendisliği ve\veya çevre danışmanlık hizmetleri ile alakalı eğitimlere ne düzeyde katıldıklarını belirlemek amacıyla sorduğumuz soruya katılımcıların 5’i hiç

katılmıyorum, 5'i katılmıyorum, 5'i kararsızım, 14'ü katılıyorum yanıtını verirken 21'i ise tamamen katıldığını belirtmiştir. Sonuçlara bakıldığında tamamen katılıyorum yanıtı diğer seçeneklere göre ağır bastığı belirlenmiştir. Sektörle ve çevre mühendisliği ile alakalı eğitimlere katılım düzeyinin düşük seviyede olmadığı belirlenmiştir.

Yapılan çevre denetimlerinde tesislerde bulunan yetkili veya tesis sahibinin sektörle ve çevre kanunları ile ilgili bilgi ve yetkinliği hakkında yeterli olup olmadıklarını belirlemek amacı ile sorduğumuz soruya katılımcıların 16'sı hiç katılmıyorum, 22'si katılmıyorum, 12'si kararsızım yanıtını verirken, katılıyorum ve tamamen katılıyorum yanıtını veren olmamış. Sonuçlara bakıldığında genel anlamda katılımcıların tesis yetkilisi ya da sahibinin çevre kanunları ile ilgili yetkinliği olmadığı kanaatine vardıkları belirlenmiştir. Bu sonucun en önemli nedeni ise tesislerde gerekli uyarı ve eğitimler yapılmasına rağmen süregelen problemler olduğu görülmüştür. Sonuçlara bakıldığında tüm süreç ve sorumluluğun danışmanlık firmalarına yüklenmeyip, ilgili tesislerinde tamamı ile resmi tüm prosedürlere dâhil edilmesi gerekmektedir.

Danışmanlık firmalarında görev yapan çevre görevlilerinin tesislere aylık rutin bir şekilde yapmış oldukları denetimlerin firmalar açısından yeterli olup olmadığını belirlemek amacıyla, katılımcılara aylık yaptığınız denetimlerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz sorusunu yönelttik. Katılımcıların %30'u katılmadıklarını yani aylık denetimlerin yeterli olmadığını belirtmişlerdir. %28'i ise kararsız olduklarını belirtmişlerdir. Danışmanlık firmaları her ilden tesislerin danışmanlık hizmetlerini yapabildiği göz önünde bulundurulursa denetimlerin çokta yeterli olmadığı ve bundan sonraki süreçte de olmayacağı net bir durum olarak karşımıza çıkacaktır.

Danışmanlık firmalarının her yıl düzenli olarak firmalara düzenlenen çevre mevzuatı eğitimlerinin olumlu bir etkisinin olup olmadığını belirlemek amacıyla, katılımcılara tesislerde yapılan yıllık çevre mevzuatı eğitimlerinin olumlu bir etkisinin olduğunu düşünüyor musunuz sorusunu yönelttik. Katılımcıların ise %42'si katılıyorum yanıtını vererek, genel anlamda yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcıların %24'ü ise kararsız kaldıklarını belirtmişlerdir. Çevre mevzuatı eğitimleri zorunlu olduğu için, çevre mevzuatı ile ilgili bilgi eksiklikleri devam edecektir. Eğitimler zorunlu halden çıkarılıp, sorumluluk haline getirilirse olumlu etkileri görebiliriz.

İç tetkik raporu çevre görevlisinin veya çevre danışmanlık firmasının işletmeye hizmet vermeye başladığı tarihten itibaren otuz gün içinde, takip eden her yılda ise bir defadan

az olmamak üzere işletmenin genel durumunu kapsayacak şekilde hazırlanan bir resmi prosedürdür. Bu süreçte tesislere yapılan iç tetkiklerin olumlu bir etkisinin olup olmadığını belirlemek amacıyla katılımcılara, tesislerde yapılan iç tetkiklerin olumlu bir etkisinin olduğunu düşünüyor musunuz sorusunu yönelttik. Katılımcıların %34'ü kararsızım yanıtını verirken, %32'i katılıyorum yanıtını vermiştir. Tamamen katılıyorum yanıtını katılımcıların %8'i onaylamışlardır. Dolayısıyla katılımcıların önemli bir kısmı tesislere yapılan iç tetkiklerin çokta olmasa bile olumlu bir etkisinin olduğunu belirtmişlerdir. Yapılan iç tetkiklerin uygulama biçimi revize edilip, netice anlamında daha da olumlu sonuçlar elde edilebilir.

ÇED sürecinde ÇŞB' in işletme ve tesisler için belirlemiş olduğu bir resmi süreç gerçekleşmektedir. Bu nedenle katılımcılara, işletme ve tesislerin ÇED raporlarında belirtilen gerekliliklerin yerine getirilmesi konusunda yeterli düzeyde olduğunu düşünüyor musunuz sorusunu yönelttik. Katılımcıların %38'i bu duruma katılmazken, %36'sı kararsız kaldıklarını belirtmişlerdir. Dolayısıyla katılımcıların önemli bir kısmı, işletme ve tesislerin ÇED raporlarında belirtilen gerekliliklerin yerine getirilmediğini belirtmişlerdir. Bu durum göz önünde bulundurularak işletme ve tesislere ÇED aşamasında ve sonrasında yükümlülüklerini yerine getirmedikleri veya eksikliklerin devam etmesi durumunda cezai ve hukuki yaptırımların artırılması gerekmektedir.

ÇŞB' in tesislere yaptığı çevre denetimlerinin tesisteki çevre uygulamalarına olumlu bir etkisinin olup olmadığını belirlemek amacıyla, katılımcılara tesislere yapılan çevre denetimlerinin tesiste çevre uygulamalarına olumlu etkisi olduğunu düşünüyor musunuz sorusunu yönelttik. Bu duruma katılımcıların %62'si katılıyorum derken, sadece %1'i hiç katılmadığını belirtmiştir. Buradan da anlaşılacağı üzere katılımcıların önemli bir kısmı tesislere yapılan çevre denetimlerinin tesiste çevre uygulamalarına olumlu bir etkisinin olduğunu belirtmişlerdir. Netice itibarıyla ÇŞB' in mevcut çevre denetimlerinin olumlu etkilerinin olduğu belirlenmiştir.

Çevre denetimlerinde tesisin çevre görevlilerinin çevre mevzuatı ile ilgili bilgi durumu ve yeterliliği hakkında ne düşünüyorsunuz sorusuna katılımcıların 20'si katılmıyorum, 14'ü kararsızım, 15'i katılıyorum, 1'inin tamamen katıldığı belirlenmiştir. Ayrıca hiç katılmıyorum yanıtını veren olmamıştır. Çevre denetimi yönetmeliğinde belirtilen hükümlerin ve bilgilerin tamamının sürece dâhil olması gerektiği tartışmasız bir durumdur. Fakat bu konulardaki bilgi eksiklikleri resmi prosedür aşamasında çeşitli

problemler yaratmaktadır. Bu nedenle katılımcılardan gelen anket yanıtlarının analizlerine göre çevre denetimlerinde tesisin çevre görevlilerinin çevre mevzuatı ile ilgili bilgi durumu ve yeterliliği hakkında katılımcıların %40'lık kısmının katılmadığı belirlenmiştir. Yapılan çevre denetimlerinin daha kapsamlı hâle getirilip, bu konulardaki bilgi yetersizlikleri giderilmelidir.

Çevre denetimlerinde, tesislerin çevre görevlisi bulundurmasının denetime etkisi olduğunu düşünüyor musunuz sorusuna ise katılımcıların %54'ü tamamen katıldıklarını, %38'i ise katıldıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların %6'sı katılmazken, sadece %2'si hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca kararsız kalan kimse olmamıştır. Çevre denetimlerinde tüm sürecin danışmanlık firmalarına yüklenmeyip, tesislerdeki çevre görevlisiyle koordineli bir şekilde yürütmenin denetime olumlu bir şekilde etkisinin olduğu ya da olacağı net bir durumdur.

Bilindiği üzere sektörde çevre görevlisi olarak görev almak için çevre mühendisliği hariç bazı bölümlerden mezun olmakta ilgili bakanlık tarafından kabul görebilmektedir. Katılımcılara yönelttiğimiz mühendislik fakültesi, fen-edebiyat fakültesi ve veterinerlik fakültesi mezunlarının çevre görevlisi olarak çalışmasını uygun buluyor musunuz sorusuna ise katılımcıların %90'ı hiç katılmazken, sadece %4'ü tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Anlaşılacağı üzere katılımcıların tamamına yakını çevre mühendisliği hariç diğer branşlardan kişilerin çevre görevlisi olarak çalışmasını uygun görmediklerini belirtmişlerdir. Bu nedenle bundan sonraki süreçte mevcut tüm yükümlülükler ve süreç sadece çevre mühendislerine ait olmalıdır. Ayrıca çevre görevlisi ibaresinin kaldırılıp, çevre mühendisi adı altında devam edilmelidir.

Çevre yönetmeliğinde bulunan danışmanlık hizmeti alabilecek firmaların hizmet anlamında kısıtlanmaları gerekli midir sorusunu yönelttiğimizde katılımcıların 17'si hiç katılmıyorum, 6'sı katılmıyorum, 12'si kararsızım, 10'u katılıyorum ve 5'inin ise tamamen katıldığı belirlenmiştir. Çevre yönetmeliğinde bulunan danışmanlık hizmeti alabilecek firmaların hizmet anlamında kısıtlanmaları problemine katılımcıların %34'ünün hiç katılmadığı gözlemlenmiştir. Anlaşılacağı üzere işletmelerin hizmet anlamında kısıtlanmamaları ve hizmet alanının genişletilmesi gerektiği görülmektedir.

Çevre danışmanlık firmalarında en az 4 çevre görevlisi istihdam zorunluluğu bulunmaktadır. Bu 4 çevre görevlisinin 3 tanesinin çevre yönetimi hizmetleri hakkında yönetmeliğinin ikinci bölümünün 6. maddesinde belirtildiği üzere çevre mühendisliği

bölümünden mezun veya çevre mühendisliği konularında yüksek lisans veya üzeri eğitim almış olması gerekmektedir. Bu nedenle katılımcılara çevre danışmanlık firmaları için 3/4 çevre görevlisi bulundurma şartını doğru buluyor musunuz sorusunu yönelttik. Katılımcıların %30'u katılıyorum yanıtını verirken, %22'si tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Ayrıca yine %22'si hiç katılmıyorum yanıtını vermiştir. Dolayısıyla katılımcıların önemli bir kısmı 3/4 şartının doğru olduğunu belirtmişlerdir. Sektörde çevre görevlisi olarak görev yapan kişilerin çoğunluğunun çevre mühendisi olması bu sonucu doğurmuştur.

Firmaların izin lisans sürecinde yapılması gerekenleri yapmayıp danışmana yüklemesini doğru buluyor musunuz sorusuna katılımcıların %64'ü hiç katılmıyorum yanıtını verirken, sadece %1'i tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Katılımcıların geneli izin lisans sürecinde yapılması gerekenlerin danışmanlara ve firmalara yüklenmesini doğru bulmamıştır. Danışmanlığı yapılan firmaların izin lisans sürecindeki sorumluluklarının danışmanlık firmalarına yüklememeleri adına hukuki zorunluluk ve cezai durumlar getirilmelidir.

Firmaların iç tetkik ya da aylık değerlendirme raporuna yazılan bilgiler doğru olduğu halde yazılanları kabul etmemesi durumuna katılıyor musunuz sorusuna katılımcıların %62'si hiç katılmazken, sadece %6'sı tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Katılımcıların %4'ü ise kararsız kaldıklarını belirtmişlerdir. Böylelikle katılımcılar iç tetkik veya aylık değerlendirme raporunda yazılan bilgileri firmaların doğru olduğu halde kabul etmekten kaçındıklarını önemli bir oranda reddetmişlerdir.

Tesiste olan eksiklikleri firmaya iletiildiği halde bakanlık tarafından aynı eksiklikleri belirtmesi durumunda firmanın konu hakkında bilgisi yokmuş gibi yapması ve danışmanın yaptırmadığını söylemesi durumuna katılımcıların %74'ü hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların sadece %8'i tamamen katılıyorum yanıtını vermişlerdir. Anlaşılacağı üzere firmaların eksiklerini hem danışmanlık tarafından hem de bakanlık tarafından iletilmesine rağmen, eksikliklerin sebebini danışmanlık firmalarından kaynaklı olduğu durumuna katılımcıların önemli bir oranı kesinlikle reddettiklerini belirtmişlerdir.

Firmaların danışmanlıkları maliyet görmesi durumuna katılıyor musunuz sorusuna katılımcıların %60'ı hiç katılmıyorum yanıtını vermişlerdir. Katılımcıların sadece %10'u tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Buradan anlaşılacağı üzere işletmelerin

eksikliklerini tamamlayıp, cezai durumlardan kurtulmasını ve firmanın tüm resmi yükümlülüklerini yerine getiren danışmanlık firmalarının maliyet olarak görülmesini katılımcılar net bir şekilde katılmadıklarını belirtmişlerdir.

Belirlediğimiz bir diğer problem ise, çevre mühendisliği hariç diğer branşlardan personellerin de çevre görevlisi olarak sektörde görev alabilmeleri idi. Katılımcılara yönelttiğimiz çevre mühendisliği hariç diğer branşlardan personellerin çevre görevlisi olarak çalışmasını ne düzeyde doğru buluyorsunuz durumuna ise, katılımcıların %78'i hiç katılmıyorum yanıtını vererek, çevre mühendisliği hariç diğer branşlardan personellerin çevre görevlisi olarak görev almalarını doğru bulmadıklarını net bir şekilde belirtmişlerdir. Katılımcıların sadece %2'si tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir.

Ayrıca katılımcılara yönelttiğimiz bir diğer soruysa sektörde alınan ücretler ile alakalı bir problemdi. Danışmanlık sektöründe aldığımız ücretlerden memnun musunuz sorusuna ise katılımcıların %68'i hiç katılmıyorum yanıtını vererek net bir şekilde memnun olmadıklarını belirtmişlerdir. Belirlediğimiz bu probleme katılımcıların sadece %6'lık kısmı katılıyorum yanıtını vererek, bir nebze de olsa memnun olduklarını ifade etmişlerdir. Tabii ankette yer aldığı üzere, tecrübe ve çalışılan firmaya göre alınan ücretler değişiklik gösterebilmektedir. Ayrıca katılımcıların %14'ü ise kararsız kaldıklarını ifade etmişlerdir. Çevre danışmanlık sektöründe sabit bir ücretlendirme olmadığı için katılımcıların %68'inin bu durumdan memnun olmadığı görülmektedir. Fakat bu sonuçların içerisinde firma sahipleri ve çevre görevlileri de bulunmaktadır. Eğer çevre danışmanlık sektöründe bakanlık tarafından merkezi bir sistem kurulup, sabit bir ücretlendirme yapılırsa bu problemin ortadan kalkacağı öngörülebilir.

Belirlediğimiz bir diğer problem ise, çevre mühendisliği hariç diğer branşlardan personellerin de çevre görevlisi olarak sektörde görev alabilmeleri idi. Katılımcılara yönelttiğimiz çevre mühendisliği hariç diğer branşlardan personellerin çevre görevlisi olarak çalışmasını ne düzeyde doğru buluyorsunuz durumuna ise, katılımcıların %78'i hiç katılmıyorum yanıtını vererek, çevre mühendisliği hariç diğer branşlardan personellerin çevre görevlisi olarak görev almalarını doğru bulmadıklarını net bir şekilde belirtmişlerdir. Katılımcıların sadece %2'si tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir.

KAYNAKÇA

1. İnternet:
<https://webdosya.csb.gov.tr/db/bolu/icerikler/cevre20180222082618.pdf>
2. İnternet:
<http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Asp?MevzuatKod=7.5.32689&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=%C3%A7evre%20y%C3%B6netim>
3. İnternet: <https://ced.csb.gov.tr/cevre-gorevlisi-i-82237>
4. İnternet:http://www.cevresehirkutuphanesi.com/assets/files/slider_pdf/CtNwtgqIUhGq.pdf
5. Tezcan, S., “Epidemiyoloji (Tıbbi Araştırma Yöntem Bilimi)”, Ankara, 1992.
6. Powell ET. Questionnaire Design: Asking Questions with a purpose. Program development and Evaluation. G3658- 2. University of Wisconsin -Extension. Texas. 1998.
7. İnternet: <http://www.ttb.org.tr/STED/sted0903/anket.pdf>
8. İnternet: <http://eced.csb.gov.tr/ced/jsp/global/firmalar.htm>

EKLER

EK-1

ANKET FORMU

A-1-

Değerli katılımcı;

Bu anket formu Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü'nde yürütülmekte olan “*Çevre Danışmanlık Firmalarındaki Problemler ve Çözüm Önerileri*” başlıklı yüksek lisans tez çalışması için yapılmaktadır. Sizlerden edinilecek bilgiler tamamen bilimsel amaçlı kullanılacaktır. Katkılarınız bizim için önemlidir. Şimdiden değerli katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz.

Doç. Dr. Serkan ŞAHİNKAYA

Hacı Bektaş Veli Üniversitesi

Müh-Mim Fakültesi

Çevre Mühendisliği Bölümü (Tez Danışmanı)

Adem ÖZBEK

Hacı Bektaş Veli Üniversitesi

Çevre Mühendisliği Bölümü

EK-1 (Devam)

A-2-

Aşağıdaki tabloda yer alan ifadelere ne düzeyde katıldığınızı uygun yere (X) koyarak işaretleyiniz.

SORULAR	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1 Çevre Mühendisleri ve Çevre Görevlilerinin yasa, tüzük ve yönetmeliklerde Belirtilen çalışma sistemlerinden memnun musunuz?					
2 Lisans eğitiminiz ve velvya sonrasında Çevre Mühendisliği velvya Çevre Danışmanlık hizmetleri ile alakalı eğitimlere katıldınız mı?					
3 Katıldığınız Çevre denetimlerinde tesis yetkilisi ya da sahibinin sektörle ve Çevre Kanunları ile ilgili yetkinliği hakkında yeterli olduklarını düşünüyor musunuz?					
4 Aylık yaptığınız denetimlerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?					
5 Tesislerde yapılan yıllık Çevre mevzuatı eğitimlerin olumlu bir etkisinin Olduğunu düşünüyor musunuz?					
6 Tesislerde yapılan iç tetkiklerin olumlu bir etkisinin olduğunu düşünüyor Musunuz?					
7 İşletme ve tesislerin ÇED raporlarında belirtilen gerekliliklerin yerine getirilmesi Konusunda yeterli düzeyde olduğunu düşünüyor musunuz?					
8 Tesislere yapılan Çevre denetimlerinin tesiste Çevre uygulamalarına olumlu Etkisi olduğunu düşünüyor musunuz?					
9 Çevre denetimlerinde tesisin Çevre Görevli/lerinin Çevre mevzuatı ile ilgili bilgi Durumu ve yeterliliği hakkında ne düşünüyorsunuz?					
10 Çevre denetimlerinde, tesislerin Çevre Görevlisi bulundurmasının denetime etkisi Olduğunu düşünüyor musunuz?					
11 Mühendislik Fakültesi, Fen-Edebiyat Fakültesi ve Veterinerlik Fakültesi Mezunlarının Çevre Görevlisi olarak çalışmasını uygun buluyor musunuz?					
12 Çevre Yönetmeliğinde bulunan danışmanlık hizmeti alabilecek firmaların Hizmet Anlamında kısıtlanmaları gerekli midir?					
13 Çevre Danışmanlık Firmaları için 3/4 Çevre Görevlisi bulundurma şartını doğru buluyor Musunuz?					
14 Firmaların izin lisans sürecinde yapılması gerekenleri yapmayıp danışmana yüklemesini doğru buluyor musunuz?					
15 Firmaların iç tetkik ya da aylık değerlendirme raporuna yazılan bilgiler doğru olduğu halde yazılanları kabul etmemesi durumuna katılıyor musunuz?					
16 Tesiste olan eksiklikleri firmaya ileildiği halde Bakanlık tarafından aynı eksiklikleri belirtmesi durumunda firmanın konu hakkında bilgisi yokmuş gibi yapması ve danışmanın yaptırmadığını söylemesi durumuna katılıyor musunuz?					
17 Firmaların danışmanlıkları maliyet görmesi durumuna katılıyor musunuz?					
18 Danışmanlık sektöründe aldığınız ücretlerden memnun musunuz?					
19 Çevre Mühendisliği hariç diğer branşlardan personellerin Çevre Görevlisi olarak Çalışmasını ne düzeyde doğru buluyorsunuz?					

EK-1 (Devam)

A-3- Çevre Danışmanlık Sektöründe Yaşanan Sorunlarla İlgili Çözüm Önerileriniz Nelerdir?

(Kısaca Bahsediniz)

A-4- Demografik Bilgiler

Cinsiyet	()Kadın ()Erkek
Yaş	()21-30 ()31-40 ()41-50 ()51-60 ()60 üzeri
Eğitim	()Lisans ()Yüksek Lisans/Doktora
Mesleki Deneyim	()1 yıldan az (x)1-5 yıl ()6-10 yıl ()11-15 yıl ()16-20 yıl ()20 yıldan fazla
Medeni Durum	()Evli ()Bekar
Faaliyet Gösterilen İl	Belirtiniz.....
Gelir Düzeyi	()1000 TL'den az ()1001-2000 ()2001-3000
(Aylık geliri)	()3001-4000 ()4001-5000 ()5000 TL'den fazla

Anket bitti. Katkularınızdan dolayı çok teşekkür ederiz...

ÖZGEÇMİŞ

Adem ÖZBEK 1993 yılında Ankara’da doğdu. İlk ve ortaöğrenimini Ankara’da tamamladıktan sonra 2012 yılında Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesine girdi. Lisans eğitimini tamamladıktan sonra 2017 yılında aynı fakültenin Çevre Mühendisliği Anabilim Dalında yüksek lisans eğitimine başladı.

Adres: Cumhuriyet Mah. Ankara Cad. Yılmaz Apt. No:74/3 Polatlı/ANKARA

Telefon: +90 551 709 23 83

e-mail: ozbekkadem@gmail.com